

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ποιο είναι το πρώτο έργο εκείνου που επιδίδεται με τη φιλοσοφία; Ν' αποβάλλει την αλαζονεία.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ (Διατριβαί, Β, ιζ, 1)

(Τι πρώτον εστί έργον του φιλοσοφούντος; αποβαλὲν οίησιν)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Η αγνότητα των λογισμών.	65
Ανοχή και ορθοφροσύνη. Από τη σοφία των Δεμβισών.	66
Διδασκαλίες μυστών, φιλοσόφων και πατέρων της εκκλησίας.	67
Σπύρου Νάγου: Περί ψυχικών δοκιμασιών.	71
Η ψυχή έδωσε χαιρετισμό;	73
Λένας Αναστασιάδη: Περί ηρωισμού.	74
Ημέρα του Άνταρ.	79
Ράντας Μπερνιέ: Παγκόσμια ιθαγένεια.	80
Η ψυχή της μητέρας έδωσε μήνυμα στην κόρη της.	81
Πλουτάρχου: Παραμυθητικός προς Απολλώνιον.	82
Λόγοι σοφοί.	87
Πνευματικές υποθήκες ενός Διδασκάλου.	88
Ο θάνατος μικρών παιδιών.	92
Αντώνιου Αδριανόπουλου: Ο Σπυρίδων Νάγος, φυσιολάτρης και υμνη- τής του αρχαίου ελληνικού πνεύματος.	93
Εορτή Λευκού Λωτού.	97
Χριστόφ. Καμαρωτάκη: Από την εορτή του Λευκού Λωτού.	97
Γεωργίου Σιβρη: Η εορτή του Λευκού Λωτού.	101
Άσκηση αναπνοής.	105
Η αγνή φυσιολατρεία.	106
Κώστα Γρηγοριάδη: Περί αρετής και κακίας.	107
Χαράλαμπος Μπάρακλη: Ειμαρμένη - Μοίρα. Ο άνθρωπος δημιου- ργός της μοίρας του.	109
Ελένης Καζαντζάκη: Η συνάντηση του Ν. Καζαντζάκη με τον Αλβέρτο Σβάρτσερ.	115
Οδυσσέα Κοσμοπούλου: Τα μεγάλα προβλήματα και η μετενσάρκωση.	121

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 362.0702 - 361.0961

Διανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Συντακτική Επιτροπή: Π. Αναγνώστου, Χ. Μπάρακλης, Θ. Κατσιφής

Έτος 44ον. Απρίλιος - Μάϊος - Ιούνιος 1999, Τεύχος 236

Η ΑΓΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΜΩΝ

Ο άνθρωπος χαρακτηρίζεται ως αξιόλογος ή όχι αξιόλογος, όχι μόνο με βάση όσα κάνει, αλλά και με όσα σκέφτεται.

Δημόκριτον (Απόσπ. 106, Diels - Kranz)

Πρέπει να συνηθίζουμε να έχουμε στο νου μας μόνο τέτοιες παραστάσεις ώστε, αν κανένας ξαφνικά μας ρωτούσε «τι σκέπτεσαι τώρα;» με θάρρος να μπορούμε αμέσως να του απαντήσουμε ότι: «σκέπτομαι αυτό κι αυτό».

Μάρκον Αυρήλιον (Τα εις Εαυτόν, Γ, δ)

Το να απασχολεί κανένας τη σκέψη του με κάτι καλό, είναι χαρακτηριστικό εμπνευσμένου νου.

Δημόκριτον (Απόσπ. 112, Diels - Kranz)

Καλλιέγει ένδον στοχασμούς αγνότητος και αγάπης, διότι ούτω και μόνον δύνασαι ν' ακτινοβολής ατμοσφαίραν κάλλους και γλυκύτητος, άλλως θ' ακτινοβολής ατμοσφαίραν αποτροπιασμού.

Ηλάτων Δρακούλης (Στοιχεία Βιονομίας, σ. 159)

Η ποιότητα των λογισμών ενός ανθρώπου, παίζει σημαντικότερο ρόλο στην πνευματική του ζωή.

Γέροντας Παΐσιος (Δ. Τάση, «Ο ασκητής της Παναγούδας», σ. 97)

Γιά να εξαγνισθεί ο νους και η καρδιά, πρέπει ο άνθρωπος να μη δέχεται πονηρούς λογισμούς, αλλ' ούτε ο ίδιος να σκέφτεται πονηρά. Να ενεργεί απλά και ταπεινά και ν' αγωνίζεται φιλότιμα.

Μεγαλύτερη πνευματική δύναμη έχουν οι αγνοί λογισμοί από κάθε άλλη άσκηση, νηστεία, αργυπνεία κ. λ. π.

Γέροντας Παΐσιος (Αγιορείται πατέρες και αγιορείτικα, σελ. 150)

Η σοφία των Δερβισών

Ανοχή και ορθοφροσύνη

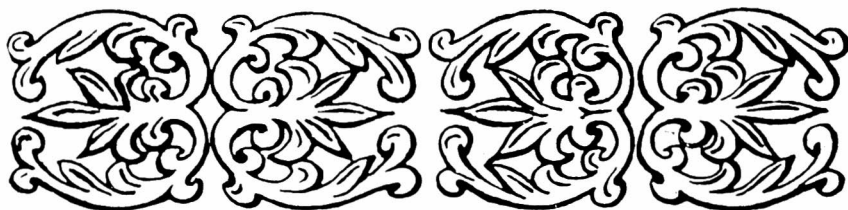
Έναν τυφλό του συγχωράς, όταν παραστρατήσει, γιατί δεν βλέπει, σαν και μας, σωστά να περπατήσει.

Μα κι ο κακός είναι τυφλός, που βλέποντας στραβά, ζημιώνει και ζημιώνεται στο δρόμο που τραβά.

Γιάτρεψε τη μωρία του με φως ορθοφροσύνης.

θα δεις και της κακίας του γιατρός μαζί θα γίνεις...

Από το βιβλίο του Σωκράτη Προκοπίου «Το κομπολόι του Δερβίση»

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΜΥΣΤΩΝ, ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ο αληθής ποιητής αντλή πνεύμα από παν άνθος, από παν δένδρον, από τον Ήλιον, από τους αστέρας, αλλά δεν καθιστά τας εμπνεύσεις του αντικείμενα συζητήσεως και φλυαρίας (...) Δημιουργεί και παράγει εν σιωπή και γαλήνη ως γνήσιος μάγος. Μάθε να αγαπάς την φύσιν. Η έξις του αγαπάν την φύσιν, είναι η αληθής λατρεία προς τον Θεόν. Παν ό,τι καλόν και πολύτιμον έχει η φύσις, αντανακλά και μεταδίδεται εις τον αγαπώντα αυτήν.

Πλάτων Δρακούλης (στοιχεία Βιονομίας, σ. 36).

Όταν θαυμάζεις το κάλλος ενός άνθους, την ισχύν ενός ωκεανού, την μεγαλοπρέπειαν ενός όρους, λατρεύεις τον Θεόν, και η λατρεία αυτή φέρνει εις την ψυχήν σου κάλλος ως του άνθους, ισχύν ως η του ωκεανού, μεγαλοπρέπειαν ως η του όρους.

Πλάτων Δρακούλης (Ο. π., σ 34)

Δεν μπορείτε να είστε ευτυχισμένοι, ούτε με τα πλούτη, ούτε με τις εξουσίες, ακόμα ούτε και με την ομορφιά, παρά μόνο με την αγάπη. Η αγάπη είναι εκείνη που κάνει τους ανθρώπους ευτυχισμένους.

Ο. Αϊβανχώφ (Νίκη του πνεύματος, σ. 21).

Πάντα έβλεπα τη Δικαιοσύνη του Θεού να εκδηλώνεται αργά ή γρήγορα και οι κακοί να τελειώνουν άθλια.

Καλιόστρο («ο άγνωστος διδάσκαλος Καλιόστρο, σ. 35).

Εάν ο λογισμός λέγει, «κλέψε», και συ υπακούσης, δι' αυτού τούτου δίδεις εις το δαιμόνιον εξουσίαν κατά σου. Εάν ο λογισμός λέγει εις σε «φάγε πολύ, έως κόρου», και συ φάγης πολύ, τότε πάλιν το δαιμόνιον έλαβεν εξουσία επί σου. Και ούτως, εάν ο λογισμός εκάστου πάθους σε νικά, θα αποβής κατοικητήριον δαιμόνων.

Άγιος Σιλιανός (Σωφρονίου, Ο άγιος Σιλουανός, Έσσεξ Αγγλίας, σ. 556).

Πάσχομεν επειδή δεν έχομεν ταπεινώσιν. Εν τη ταπεινή ψυχή ζει το Άγιο Πνεύμα και δίδει εις αυτήν ελευθερίαν, ειρήνην, αγά-

πην, μακαριότητα. Πάσχομεν επειδή δεν αγαπώμεν τον συνανθρώπον μας.

Άγιος Σιλουανός (Σωφρονίου, Ο άγιος Σιλουανός, Έσσεξ Αγγλίας, σελ. 531).

Ο Ήλιος και τα στοιχεία τα οποία πέμπει εις τον πλανήτην μας είναι όχι μόνον πλήρη ζωής, αλλά και πλήρη νοήσεως. Αποτελούν νοητικήν ζωήν, ήτοι δύναμιν. Ο Ήλιος είναι τι περισσότερον σφαιρας. Είναι κραταιότατος νους. Είναι πνεύμα του οποίου βλέπομεν μόνον το σώμα, ακριβώς όπως του εαυτού μας βλέπομεν μόνον το σώμα το οποίον είναι όργανον του πνεύματός μας. Όταν δίδωμεν εις τον νουν ημών την στάσιν της γαληνιαίας αιτήσεως προς παραλαβήν δυνάμεως από το πνεύμα του Ηλίου, το θερμαίνον τον όλον πλανήτην μας με ζωήν, θα λάβωμεν μέρος της πνευματικής εκείνης δυνάμεως του Ηλίου.

Πλάτων Δρακούλης (Στοιχεία Βιονομίας, σελ. 33 - 34)

Υπάρχουν εξωτερικοί «δείκτες» που επιτρέπουν να υπολογίσουμε σε ποια απόσταση βρισκόμαστε από το Θεό (...) Φθάσαμε την τελειότητα, δηλαδή την αγάπη για ολόκληρο τον κόσμο, χωρίς διάκριση ανάμεσα σε εχθρούς και φίλους;

Σωφρόνιος (Περί πνεύματος και ζωής, Έσσεξ Αγγλίας, σελ. 24).

Εάν αισθάνεσαι εντός σου την ειρήνην του Θεού και την αγάπην προς πάντας, τότε η ψυχή σου είναι ομοία προς τον Κύριον (...)

Εάν ο άνθρωπος μισεί τον αδελφόν αυτού, σημαίνει ότι κατέχεται υπό πονηρού πνεύματος.

Άγιος Σιλουανός (Σωφρονίου, Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, σελ. 363, 125).

«Εφ' όσον δεν αγαπά ο άνθρωπος τον άνθρωπον εν τη καθόλου αυτού συναντήσσει εις τον ατέρμονα αυτού βίον» εφώνει ο Θεός Ορφεύς, «ο Άδης θα καταπίνει τον άνθρωπον και η ψυχή αυτού πλανωμένη εν τω σκότει εις δοκιμασίαν θλίψεως και οδύνης θα φέρεται».

«Αγαπάτε αλλήλους», εφώνει ο υιός του φωτός της Ιουδαίας.

«Το διαχωρίζον τον άνθρωπον του ανθρώπου και υπαγορεύον αυτώ πάθη, είναι η πρώτη πράξις ανταρσίας του πνεύματος από τους νόμους του Θεού και της Φύσεως», ελάλει ο Πυθαγόρας.

«Η μη υπακοή εις τους νόμους της Φύσεως είναι αφετηρία των παθών εν τη ανθρωπότητι και δοκιμασία εις την ψυχήν», edίδασκε Ερμής ο Τρισμέγιστος.

«Όταν δεν υπάχει μεταξύ των αποτελούντων τας κοινωνίας της Γης καθολική αγάπη. κλήρος αυτών έσεται η διηνεκής περιπλάνησις», έλεγεν ιεροφάντης των μυστηρίων της Ελευσίνας.

Σπύρος Νάγος (Ομιλία του Γε· φιλοσοφικό εργαστήριον, Φεβρ. 1905).

Η αυθεντική προσευχή, ενούσα ημάς μετά του Υψίστου, δεν είναι άλλο τι, ει μη φως και δύναμις εκ των ουρανών προς ημάς καταβαίνουσα.

Σωφρόνιος (Περί προσευχής, Έκσεξ Αγγλίας, σελ. 18)

Ο άνθρωπος πρέπει να προσεύχεται κατά τον εξής τρόπο: «Κύριε, πιστεύω σε Σένα και γνωρίζω ότι μπορείς να με βοηθήσεις· θα κάνω όμως κ' εγώ ό,τι μου είναι δυνατόν για να επανορθώσω ό,τι κακό έχω κάνει.

Η. Γιογκανάτα (Η αυτοβιογραφία ενός γιόγκι, σελ. 227)

Είναι κακό να είναι κανείς πολύ ευαίσθητος, γιατί με τη στενοχώρια δημιουργούνται διάφορες σωματικές αρρώστιες.

Γέροντας Πορφύριος (Σ. Τζαβάρια, «Αναμνήσεις από τον Γερ. Πορφύριο», σ. 159).

Να μην επιτρέπεις να σε ελαινούν. Από τους επαίνους δεν προκύπτει κανένα όφελος. Οι πολλοί έπαινοί και οι πολλές τιμές και υποκλίσεις μπορεί να έχουν όσχημες συνέπειες.

Ιμβρόσιος («Όσιος Αμβρόσιος της Όλτινας», σ. 164)

Κάθε τιμή που προέρχεται από τους ανθρώπους, πρέπει να περιφρονείται από την ψυχή που επιζητεί τη σωτηρία της και γνωρίζει τις αδυναμίες της.

Παρθένιος («Στάρετς Παρθένιος» σ. 88).

Εγώ λοιπόν φροντίζω, όταν έρθει η ώρα, πώς θα παρουσιαστώ στον κριτή με την ψυχή υγιέστατη. Αδιαφορώ για τιμές των ανθρώπων, πολλοί από τους οποίους τις επιδιώκουν, αποβλέπω μόνο στην αλήθεια και προσπαθώ να είμαι όσο το δυνατό δίκαιος ασκώντας την αρετή.

Πλάτων (Γοργίας, 526 D)

Εάν ένας σου επιτίθεται άδικα, σε προσβάλλει (...) είναι ένας αδελφός σου που έπεσε στα χέρια του κακοποιού διαβόλου (...) **Εάν**

οργισθείς και σύ (...) τότε ο διάβολος που βρίσκεται στο σβέρκο του αδελφού σου πηδάει και στο δικό σου σβέρκο και σας χορεύει και τους δύο.

Γέροντας Πορφύριος («Κοντά στον Γερ. Πορφύριο, Κ. Γιαννitsιώτη, σελ. 35 -- 36»).

Το παρελθόν έχει περάσει, έχει όμως φέρει στον κόσμο το παρόν και το παρόν είναι οι ρίζες του μέλλοντος. Έγκειται τώρα σε σας να κτίσετε το μέλλον σας με την πνευματική σας εργασία. Διότι εκεί βρίσκεται η ελευθερία σας: στη δημιουργία του μέλλοντός σας.

Ο Αϊβανχώφ (Νίκη του πνεύματος, σ. 58)

Ασταμάτητα, με της σκέψεις του, ο άνθρωπος εκπέμπει ευεργετικά ή κακοποιά κύματα. Αυτά τα κύματα ταξιδεύουν στο διάστημα ωσότου συναντήσουν το τείχος που θα τα ξαναστείλει πίσω σ' αυτόν, και τότε δέχεται δώρα ή κτυπήματα.

Ο Αϊβανχώφ (Εσωτερική αστρολογία, Σελ. 20).

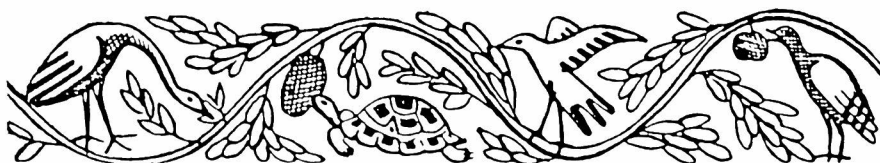
Όταν αισθάνεστε λυπημένους, απελπισμένους, αγχώδης, συχνά είναι ανεπιθύμητα πνεύματα που σας ταλαιπωρούν.

Ο Αϊβανχώφ (Η άγνωστη διδακαλία του Χριστού, σ. 181).

Η αγάπη που δεν κάνει διακρίσεις, όρια και όρους, που εκδηλώνεται ακόμη και για εκείνους που διατίθενται αρνητικά για μας, κατορθώνει να αφοπλίζει την άρνηση που στρέφεται εναντίον μας.

Οφείλω να αγαπώ όλους αδιαφορώντας εάν οι άλλοι με αγαπούν ή με μισούν. Πρέπει να προσέχω ώστε να μην προκαλώ κανένα, να μην υποτιμώ και να μην ενοχλώ ποτέ κανένα, με τους λόγους μου, με τις πράξεις μου ή και με τη σκέψη μου. Αντίθετα, πρέπει να είμαι πάντα ανεκτικός, επιεικής, γλυκός και να βοηθώ όλους, ώστε να ανανήψουν και να προοδεύσουν. Έχε πάντα υπ' όψη σου τα εξής: Εάν θέλεις να σε αγαπούν, δώσε συ πρώτος αγάπη, αγάπη καθολική. Αγάπα το παν και το παν θα σε περιβάλλει με στοργή και αγάπη.

Ιωάννης Βασιλής (Το σημειωματάριο ενός μύστου, σ, 47).

ΠΕΡΙ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ

Του Σπύρου Νάγου (1868 - 1933)

Το να μη αφήνει ο άνθρωπος την εξωτερίκευση προς τους άλλους του πόνου του, είναι ηθική αρχή, αρχή προερχομένη από την δυναμικήν ψυχικήν του κατάστασιν, εκτός αν δια της εξωτερικεύσεως προς τους άλλους ανθρώπους του πόνου του πρόκειται να διδάξει τα αίτια τα οποία προκάλεσαν τούτον, ότε εν τη τοιαύτη περιπτώσει γίνεται τούτο δεδικαιολογημένως.

Ο ηθικός άνθρωπος ο έχων ισχυράν ψυχικήν δύναμιν και εμβασθύνων μέσα εις τας δοκιμασίας της ανθρωπίνης ζωής και εις τα δημιουργούντα αυτάς αίτια, είναι υποχρεωμένος εκ της ηθικής του ταύτης καταστάσεως να εξωτερικεύει εις τους άλλους, μόνον ό,τι δύναται να προκαλεί εις αυτούς ευχαρίστους εντυπώσεις, ουδέποτε δε να δημιουργεί προς αυτούς δυσαρέστους τοιαύτας. Το τοιούτον, είναι έργον υψίστης σκοπιμότητος, διότι αι δυσάρεστοι εντυπώσεις αι δημιουργούμεναι προς τους άλλους, προκαλούν συστολήν των ψυχικών των δυνάμεων και τούτο γίνεται αφορμή να μην ισορροπούν αύται προς εκείνας της διανοήσεως, ότε και δημιουργούνται μεταξύ των ανωμαλίας παρεμποδίζουσαι την όλην φυσιολογικήν λειτουργίαν του ανθρώπου, συνεπεία της οποίας εκδηλούνται παθολογικάι καταστάσεις.

Εάν την ηθικήν ταύτην αρχήν εξεδήλουν πάντες οι άνθρωποι, ο πόνος και πάσα άλλη αρνητική συναισθηματική εκδήλωσις θα εξέλιπεν από την φύσιν των ανθρώπων και τούτο, διότι και τον πόνον (ψυχικόν) και τα αρνητικά προς την πρόοδόν μας συναισθήματα τα δημιουργούμεν εκ της μη ηθικής μας καταστάσεως. Υπάρχουν και πόνοι προερχόμενοι από ανωμάλους φυσιολογικάς λειτουργίας της οργανικής μας φύσεως τους οποίους δημιουργούμεν ημείς δια της ατάκτου και παρά τους ηθικούς όρους ζωής μας.

Εάν εις τας ανθρωπίνας κοινωνίας εκράτει ηθική κατάστασις, δηλαδή προσαρμογή πάντων των ανθρώπων προς τους φυσικούς όρους της ζωής και ενέργειαι υπαγορευόμεναι υπό των φυσικών νόμων, ως και αντίληψις των κοινωνικών ημών καθηκόντων προς τους ομοίους μας μετά των οποίων αποτελούμεν την κοινωνίαν μας, εάν υπήρχεν σεβασμός της αυτοδιαθέσεως του κοινωνικού ατόμου, εκείνης η οποία δε δύναται να παραβλάπτει το αρμονικόν σύνολον

της κοινωνίας, σεβασμός των κοινωνικών δικαιωμάτων των κοινωνικών ατόμων και πλήρης αντίληψις των υποχρεώσεών των προς το σύνολο της κοινωνίας, ουδέποτε θα εδημιουργείτο πόνος, αρνητικά συναισθήματα και όλα εκείνα τα οποία σκληρώς δοκιμάζουν την ανθρωπινή ημών ζωήν.

Πόνοι δημιουργούμενοι εξ ανεξαρτήτων λόγων της ηθικής και διανοητικής διαθέσεως των κοινωνικών ατόμων, του συνόλου αυτών, είναι πόνοι τους οποίους δε δύνανται να αισθάνονται μέρος των ατόμων μιας κοινωνίας βιούσης ηθικώς και εν αρμονία, αλλά, το σύνολον αυτής. Οι τοιοῦτοι πόνοι δε δύνανται να περιορίζονται εις ωρισμένα άτομα, διότι αν συνέβαινε τούτο θα επρόδιδε μη ηθικήν και μη ενηρμονισμένην των μελών προς το σύνολον της κοινωνίας ταύτης κατάστασιν.

Οι άνθρωποι έχουν όλα τα μέσα εκ φύσεως να διάγουν βίον απολύτως φυσικόν και να απολαμβάνουν όλα τα δώρα της χαράς, της ευτυχίας και της ευδαιμονίας. Αρκούσι προς τούτο μόνον η ειλικρινής των διάθεσις εις το κοινωνικόν συγκρότημα και η αναγνώρησις αιτούς δια των νόμων του, των εν λειτουργία νόμων που, εις όλα τα κοινωνικά άτομα, των μέσων εκείνων τα οποία θα έδιδαν εις αυτά την χαράν, την ευτυχίαν και την ευδαιμονίαν. **Η ανθρωπινή ζωή έχει άπειρες ομορφιές, η κακία όμως των ανθρώπων τις απομακρύνει από αυτήν και ως εκ τούτου γίνονται οι πόνοι, αι δοκιμασίαι και όλα εκείνα αι πικρίαί αι οποίαι μας παρακολουθούν εις έκαστον βήμα στη ζωή μας.**

Το πολύτιμον της ανθρωπίνης ζωής με τις θείες ομορφιές της το αισθάνονται αι ψυχαί εκείναι που δύνανται να γνωρίζουν κατά βάθος αυτήν και τους σκοπούς τους οποίους έχει. Όταν απομακρύνονται από την ανθρωπινή ζωήν αι αδύναται να εκτιμήσουν αυτήν ανθρωπιναι ψυχαί, τότε μόνον εννοούν το μέγεθος της ανοησίας των.

Πάντα σε κάθε απελπισία κρυφή ελπίδα μένει,
σαν βελουδένια κυκλαμινιά που μες στον βράχο βγαίνει.

Ι. Πολέμη (Χειμωνανθοί, Ανάγλυφα)

Η ψυχή έδωσε χαιρετισμό;

Αφήγηση του πρωταγωνιστού του Εθνικού Θεάτρου, κ. Αλέξη Μινωτή:

«Εμείς, εγώ κι η Κατίνα, φύγαμε από την Αμερική μόλις οι πολιτικές συνθήκες επέτρεψαν να γυρίσουμε στην Ελλάδα. Ο Ζαν Ρενουάρ, όμως, που θεωρούσε τον εαυτό του «πολίτη του κινηματογράφου», έμεινε για πάντα στο Μπέβεργλυ Χίλλς. Ήταν φίλος μας στενός. Και η Παξινού, που είχε πολλά λουλούδια στον κήπο μας, του χάρισε, όταν φύγαμε, όλες τις γλάστρες. Ήταν ως επί το πλείστον λουλούδια πολύχρωμα, καλοκαιριάτικα. Λουλούδια, που της θύμιζαν την Ελλάδα.

Ο Ρενουάρ διηγόταν με δάκρυα στα μάτια ένα παράξενο περιστατικό: Το 1974, ακριβώς στις 21 Φεβρουαρίου, βγήκε πρωί - πρωί στον κήπο του και είδε όλες τις γλάστρες ανθισμένες. Ήταν ήπιος εκείνος ο χειμώνας. Αλλά ήταν πολύ νωρίς για να ανθίσουν τα λουλούδια του καλοκαιριού.

Του έκανε τόση εντύπωση, που φώναξε τη γυναίκα του να δει το «θαύμα».

Μόλις μπήκαν μέσα για να πάρουν τον καφέ τους διάβασαν στις πρωινές εφημερίδες την είδηση του θανάτου της Κατίνας. «Πιστεύω - έλεγε πάντα ο διάσημος σκηνοθέτης - ότι η Παξινού, με την οποία είχα μια βαθειά καλλιτεχνική και ανθρώπινη συνεννόηση, βρήκε τρόπο να μου στείλει κάποιο σινιάλο...».

(«Καθημερινή» 21 - 2 - 1979)

Ρώτησαν έναν ασκητή ποιες είναι οι προϋποθέσεις πνευματικής ανόδου και απάντησε:

1. Το ακατάκριτο γλώσσας και διάνοις.
2. Μακριά από αξιώματα, διακρίσεις, προβολές.
3. Να μη δενόμαστε σε υλικά αγαθά.

(Από πατερικό κείμενο)

ΠΕΡΙ ΗΡΩΪΣΜΟΥ

Της Λένας Αναστασιάδη

Στην εποχή μας έχει καθιερωθεί να αποδίδεται ο χαρακτηρισμός του Έρωτος σ' εκείνον, ο οποίος έδειξε ανδρεία κατά τον πόλεμο, ή σ' εκείνον, που επεχείρησε κάτι το πρωτοποριακό που απαιτούσε θάρρος και ευψυχία. Κατ' αυτήν την έννοια, συγχρόνους Έρωτας έχουμε πολεμιστάς ή αστροναύτας.

Μία τέτοια κρίσις, μακράν του να αντιπροσωπεύει την πραγματική σημασία του Ηρωϊσμού, τον τοποθετεί σε πλαίσια ασφυκτικώς στενά και κατά βάθος αντίθετα προς την φυσική θέση των πραγμάτων.

Αλλά, τι είναι Ηρωϊσμός;

Γλωσσολογικώς, καθώς αναφέρει ο Πλάτων εις τον Κρατύλον, η λέξις Έρωτς προέρχεται εκ της λέξεως Έρως. Έρως, σημαίνει την μίξιν δύο ανομοίων ουσιών ή ατόμων της Φύσεως. **Έρωτς σημαίνει την μίξιν του ανθρώπου με ανώτερον επίπεδον.** Εάν ο άνθρωπος καταβάλλει όλας του τας δυνάμεις, ώστε πάσα δράσις και εκδήλωσις του να είναι ανάλογος του ανωτέρου τούτου επιπέδου, τότε θα είναι και θα παραμείνει Έρωτς, άλλως θα πέσει. Παραστατική εικόνα μας δίνει η Ελληνική Μυθολογία με το μύθο του Φρύξου και της Έλλης.

Άλλον συσχετισμό των λέξεων Έρωτς - Έρως ευρίσκομε πάλι στην Ελληνική μυθολογία, όπου βλέπομε να αποδίδεται η γέννησις των ηρώων εις τον έρωτα Θεού προς άνθρωπον, πράγμα που σημαίνει, ότι ο άνθρωπος - Έρωτς έχει στην ψυχή του στοιχείον θεότητας. Κατά τούτο διαφέρει των άλλων ανθρώπων, και εκ τούτου απεδόθη εις τους Έρωτας το επίθετον ημίθεος, δια του οποίου χαρακτηρίζονται ως αναβαθμός ενδιάμεσος μεταξύ των Θεών και ανθρώπων.

Με αυτό η Ελληνική Μυθολογία πιθανώς θέλει να συμβολίσει ότι, για να καταστή ο άνθρωπος Έρωτς, πρέπει η ψυχή του να έχει επαρκώς εξελιχθεί, να έχει εκδηλώσει ιδιότητας, που τον διαφοροποιούν από την κατάστασι των κοινών ανθρώπων και τον καθιστούν ικανόν να αναλαμβάνει έργα και να εκτελεί άθλους, οι οποίοι για τους άλλους ανθρώπους είναι ακατόρθωτοι.

Με αυτή την έννοια, ο Ήρως της Μυθολογίας αποτελεί το πρότυπον για κάθε άνθρωπο.

Γενικώς, ο Ηρωισμός αποτελεί ιδιότητα της θείας κοσμικής ουσίας, η οποία περιέχεται δυνάμει εντός αυτής. Εκδηλούται ως τάσις της κινητικής ενεργείας της δυνάδος και έχει ποικιλόμορφες εμφανίσεις, αναλόγως του βαθμού εξελίξεως αυτής:

α) Εις την βαρείαν και ανεξέλικτη ύλη είναι η τάσις, η οποία την εξωθεί σε αλληπάλληλη επαφή μετά ετέρων ουσιών του περιβάλλοντός της. Είναι η τάσις, η οποία υπηρετεί τον νόμον της αλληλεπιδράσεως και σκοπεί να φέρη την ύλη σε ανώτερη βαθμίδα εξελίξεως, ώστε τελικώς να την καταστήση ακτινοβόλον.

β) Εις τας οργανικάς μορφάς, ο Ηρωισμός έχει την πηγή του στην κινητική ενέργεια του ψυχικού πυρήνος, η οποία εξωθεί την ζωή σε ολοένα εντονότερη εκδήλωσι.

γ) Αλλά την ουσιαστική έννοιά του προσλαμβάνει ο Ηρωισμός στο συνειδητόν όν, το υπό την ανθρωπίνην μορφήν ενδεδυμένον, όπου εκπηγάζει ως τάσις του ψυχικού πυρήνος και εκδηλούται ως κινητική ενέργεια αυτού, κατευθυνομένη όμως υπό το φως της αιθερικής ουσίας της αποτελούσης την διάνοια, μιας ανθρωπίνης υποστάσεως, η οποία έχει ήδη επαρκώς εξελιχθεί, ώστε να δύναται να είναι φωτεινή. Δηλαδή, πρέπει πρώτα η διάνοια να εμπλουτισθεί με γνώσεις αληθείς, να φωτεινοποιηθεί αυτή η ιδία, για να δυνηθή να κατευθύνη την κινητική τάσι του ψυχικού πυρήνος.

Ο Α. Αδριανόπουλος γράφει σχετικώς με τα ανωτέρω: «Εάν ο άνθρωπος κατορθώση να υψωθεί υπεράνω των ανθρωπίνων συνθηκών, να κατανικήση την ορμήν προς τα φαινομενικά αγαθά, να αγαπήση και να επιδιώξη τα πραγματικά αγαθά, υπό την πραγματικήν σημασίαν των εκφράσεων αυτών, να προσαρμοσθή απολύτως προς την Κοσμικήν Τάξιν, ως μέλος της παγκοσμίου κοινωνίας των λογικών όντων, τότε καθίσταται πραγματικός υπεράνθρωπος. Ανέρχεται εις το επίπεδον της απολύτου πραγματικότητος, υπεράνω των ζωωδών ενστίκτων. Παύει πλέον να έχη τα συναισθήματα του αλόγου ζώου, δηλαδή την τάσιν προς τον εγωισμόν και την βίαν, τα οποία, εις τα υπανθρώπινα όντα αποτελούν τους κυριαρχούντας νόμους της ζωής των.

Παύει να είναι ο άνθρωπος της σήμερον, γίνεται ο άνθρωπος της αύριον, ο οποίος συνεργάζεται εκουσίως και ελευθέρως με το σύνολον της Φύσεως, προς επίτευξιν του σκοπού της δημιουργίας, της οποίας τότε θα είναι μία των υψηλότερων εκδηλώσεων. Αποτελεί τότε ο άνθρωπος αυτός μίαν εκπροσώπησιν της Δημιουργού

Αρχής».

Ο επιλαμβανόμενος της εσωτερικής του τελειοποιήσεως άνθρωπος οφείλει να εκτελέση άθλους, τότε μόνον θα καταστή Ἡρώς και θα δικαιούται να κατοικήση εις την χώρα των Καθαρών και Φωτεινών πνευμάτων.

Τρία κυρίως είναι τα πεδία, εις τα οποία οφείλει ο άνθρωπος να δράση με ηρωϊσμόν. Δυνάμεθα σχηματικώς να τα παραστήσωμε εις ομοκέντρους κύκλους: στο κέντρο ίσταται ο Ἡρώς, στόχος του είναι η καταπολέμησις της ατελείας και του σκότους. Αυτά θα τα καταπολεμήση, πρώτον, μέσα στην ίδια του την ψυχή, κατόπιν εις το εξωτερικό του περιβάλλον, στις ψυχές των άλλων ανθρώπων, στην κοινωνία, στη γη ολόκληρη, και τρίτον, στο πνευματικό του περιβάλλον, το εγγύς και το απώτερον, εις το οποίον περιλαμβάνεται ακόμη και το αστρικό περιβάλλον του πλανήτου. Πρέπει να αγωνισθή και να νικήση και τους τρεις αυτούς πολέμους, να φθάση να γίνη ο ίδιος ένας Ηλιακός Ἡρώς, που σαν Ἡλιος Πνευματικός θα ακτινοβολή γύρω του φως και αγάπη, και θα ηχή αρμονία. Πρέπει να καταστή ο νικητής των τριών πολέμων, Τριπτόλεμος, θεῖος σπορεύς των αληθών ιδεών, μεταλαμπαδεύων την γνώσιν και εμβολιάζων την ανθρωπίνην ψυχήν με το φως της Σοφίας.

Ποιά όπλα θα χρησιμοποιήση γι' αυτό τον σκοπό ο άνθρωπος - Ἡρώς; **Αγνότης - Γνώσις - Θέλσις** αποτελούν τας βάσεις του χρυσού τρίποδος, επί του οποίου θα στηριξη το όλον έργον του. Στο βιβλίον του Αδριανοπούλου «Τι είναι ο Τέκτονισμός», (κεφ. «Η βασιλική Τέχνη») διαβάζομε: Η αγνότης, η αγαθότης και η δικαιοσύνη, δίδουσι εις τον μύστην όλα τα όπλα, άτινα απαιτούνται όπως παλαίση νικηφόρος κατά του έντός και εκτός αυτού επικρατούντος τέρατος του σκότους και της κακίας και αναδειχθεί Ἡρώς».

Ο άνθρωπος ως μορφή της ζωής, όταν δια των φυσικών και των νοητικών του δυνάμεων, κατώρθωσε να κυριαρχήση πάνω στις αντίξοες συνθήκες της Γης, έγινε βασιλεύς της Γης, έχει όμως και την δυνατότητα, όταν, δια πνευματικών ηρωικών πράξεων κυριαρχήση επάνω στις αντίξοες πνευματικές συνθήκες, να γίνη Βασιλεύς του Ουρανού. Διότι η ανθρώπινη ψυχή συντεθειμένη εκ της θείας κοσμικής ουσίας, ενέχει δυνάμει, όλας αυτής τας θαυμασπάς ικανότητας και ιδιότητας. Φερομένη υπό των νόμων της Φύσεως εις τον ρουν της εξελίξεως των Κόσμων, ολοέν ωριμάζει και φθάνει να συναισθάνεται επιτακτική την ανάγκη να εκφύγη από την κατάστα-

σιν της ατελείας. Και όταν η συναίσθησις αυτή καταστή τόσο ισχυρά, ώστε να αποτελέση την συνισταμένη της κάθε εκδηλώσεως αυτής της ψυχής, ώστε να γίνη ο παλμός της ζωής της, τότε η Θεία Μοίρα θα έλθη εις βοήθειάν της: Θα τύχη να διαβάσει ένα εμπνευσμένο βιβλίο, ή θα ακούσει να γίνεται λόγος για την αιωνιότητα, για την μετενσάρκωση, για πράγματα σχετικά με τον αληθινό σκοπό της ζωής του ανθρώπου.

Τότε, γι' αυτήν την ψυχή θα γίνη η κρίσις, εάν θα αποφασίσει **συνειδητά** να προχωρήση ώστε να γίνει Ήρως, ή εάν θα παραμείνη στη στασιμότητα, σαν άλογον ζών. Ωραία εικόνα αυτού μας δίδει η Ελληνική Μυθολογία, εκεί όπου αναφέρει για τον Ηρακλή, ότι όταν ήτο νέος, συνηντήθη σ' ένα τρίστρατο με την Αρετή και την Κακία, και αφού η κάθε μία του ανέπτυξε τα πλεονεκτήματά της, τον άφησαν να κρίνη μόνος του ποίο δρόμο θα ακολουθούσε.

Μια τέτοια στιγμή, λοιπόν συνειδητής αποφάσεως, μπορεί η ψυχή να την υπολογίση σαν μια σημαντική αφετηρία στη ζωή της. Αλλά συγχρόνως, αυτή η στιγμή σημαίνει για την ψυχή την αρχή του αγώνος, διότι από τότε διαγράφονται καθαρά τα δικά της καθήκοντα, και έχει πλέον υποχρέωσι να απεκδυθή στον αγώνα με όλες της τις δυνάμεις. Είναι τραχύς ο αγών αυτός για την ωριμάζουσα ψυχή, θα πονέση, θα δακρύση, θα ματώση. Πολλές φορές, δεν θα ξέρη που να κτυπήση, γιατί τα κακά που πρέπει να ξεριζώσει, έχουν βαθειά μέσα της τις πικρές τους ρίζες. Όμως, δεν πρέπει να λυγίσει.

Ως εκ της καταγωγής της, η ανθρώπινη ψυχή φέρει μέσα της βαρεία κληρονομιά, αλλά ως εκ της συστάσεώς της, προορίζεται να φθάση κάποτε στην τελειότητα. Στη σημερινή κατάστασι, αληθής «Αύγειος κόπρος» κρύπτεται στα βάθη της ψυχής του κάθε ανθρώπου. Την αποτελούν αι προλήψεις, τα πάθη, οι αδυναμίες και οι παντοειδείς διαστροφαι από του φυσιολογικού, αι αντιφυσικαί ορμαί και έξεις, η σκοτεινή πτυχή του υποσυνειδήτου, και πάνω από όλα τα κακά, πιο δυνατός και περισσότερο δύσκολο να καταπολεμηθή αυτό το πολύμορφο τέρας, ο εγωϊσμός.

Όλα αυτά πρέπει να ξεριζωθούν, είναι ανάγκη η ψυχή να καθαρθή, για να προχωρήση προς τα εμπρός, στον δρόμο της προόδου. Διότι όλα αυτά αποτελούν δεσμά γι' αυτήν, την σύρουν προς τα κάτω, την καθηλώνουν μέσα στη βαρεία ύλη και δεν της επιτρέπουν την ανάπτυξι των πνευματικών εκείνων ιδιοτήτων, που θα συντελέσουν στη φωτεινοποίησί της. Ο φυσικός νόμος της βαρύτητος, μεταφερόμενος επί πνευματικού επιπέδου, έχει εδώ την εφαρμογή του.

Ο Σπυρίδων Νάγος, εις την «Περί ψυχής» μελέτη του, αναφέρει τα εξής: «Πιστεύουν τινές ότι η εκ της καταστάσεως του ανθρώπου εις την κατάστασιν των Θεών μετάβασις στηρίζεται εις ωρισμένα μέσα, τα οποία δέον να χρησιμοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Την πίστιν δε ταύτην ἔχουν διατυπώσῃ και εις συγγράμματα... Τούτο εἶναι μία πλάνη. Δεν εἶναι δυνατή ἡ μετάβασις εκ της μιας καταστάσεως εις την ἄλλην, αν δεν σημειωθούν γεγονότα πλήρους **αποκαθαρμοῦ** της ανθρωπίνης ψυχῆς ἀπό τα πάθη και τας αδυναμίας, και αν το νοητικόν αὐτῆς δεν γνωρίσῃ πλήρως ὅλας τας ἀληθείας της περιβαλλούσης τον ἀνθρώπινον κόσμον Φύσεως».

Πῶς θα κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος να ξεκινήσῃ και να φέρῃ εις πέρας αὐτό το ἔργον; Ὅταν καταλάβῃ ὅτι πρέπει να θυσιάσῃ την εσωτερικὴν ἀτέλεια και κακίαν χάριν ἀνωτέρου σκοποῦ, ὅταν δεχθῇ να προσπαθῇ με ὅλας του τας δυνάμεις και με καλὴ πίστι, τότε θα γίνῃ Ἡρῶς. Ἡρωϊκὴ εἶναι ἡ ψυχὴ ὅταν συνειδητὰ καταπολεμᾷ τας ἀρνητικὰς τάσεις της ἀνθρωπίνης μορφῆς και της φυσικῆς ἀτελείας της, με σκοπὸν την τελειοποίησίν της και την φωτεινοποίησίν της, ὥστε να ἀνήκῃ πλέον εις κόσμον ἀνώτερον αὐτοῦ εις τον ὁποῖον τῶρα εὐρίσκεται.

Την τάσιν αὐτὴν της ἀνόδου, τον πόθον να καταστῇ μέλος ἐνός θειοτέρου κόσμου, ἡ ἡρωϊκὴ ψυχὴ θεωρεῖ και θέτει ὡς το κύριον ἔργον της υπάρξεώς της.

Ελεύθερος και ἰσχυρὸς, θα εἶναι εις θέσιν να πολεμήσῃ στο ἐξωτερικὸν του περιβάλλον. Δεν πρέπει να ζητήσῃ την ἀπελευθέρωσιν στην φυγὴ, καθὼς οἱ ἀσκηταὶ ἀντιθέτως, ἔχει υποχρέωσιν να ζήσῃ μέσα εις την Κοινωνίαν. Και να καταστῇ ὁ ἴδιος φωτεινὸν παράδειγμα, σκαπανεὺς της προόδου και των ἄλλων ἀδελφῶν του ἀνθρώπων. Μερικὰ ἀπὸ τα ἔργα του εἶναι:

Να διαφωτίζῃ τους πλησίον του δια της μεταδόσεως εις την διανοίαν των γνώσεων ἀληθῶν περὶ της Φύσεως και των λειτουργιῶν αὐτῆς. Να δίδῃ μεγαλύτερη πνευματικὴ βοήθεια στους πλέον ἀγνοοὺς και ἱκανοὺς ἐξ αὐτῶν. Να ἀφοσιωθῇ εις ἓνα φιλοσοφικόν σύστημα. Να ἐδραιώσῃ τους νόμους του πνεύματος εις την ἀνθρώπινον κοινωνίαν, ὡς λ. χ. εις την παιδείαν, την θρησκείαν, το πολίτευμα.

Τέτοια πρέπει να εἶναι ἡ δράσις του ἀληθοῦς φιλοσόφου, του ἀνθρώπου - Ἡρῶς, ὁ ὁποῖος συνειδητῶς φροντίζει, ὥστε ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις του να εἶναι ἐκφράσεις των πραγματικῶν ἀξιών της Φύσεως και ὁ ὁποῖος, ὡς εκ τούτου κατέχει μεγάλην πνευματικὴν

ισχύν.

Όσο προοδεύει, τόσο τα καθήκοντά του ευρύνονται.

Την παράστασι του Έρωτος την βλέπομε στην τέλεια διαπλασμένη μορφή, η οποία έχει το ένα χέρι υψωμένο προς τον ουρανόν και το άλλο εκτεινόμενο προς τους συνανθρώπους.

Εις τας «βιοτικές υποθήκας», ο Α. Αδριανόπουλος λέγει: «Μη λησμονείς ποτέ ότι, ισχυρός εν τη Φύσει δύναται να είναι μόνον ο ενάρτεος, ο ακολουθών και εφαρμόζων τους νόμους της Φύσεως. Του κακού αι δυνάμεις συντρίβονται προ της ακαταβλήτου δυνάμεως του Φυσικού Νόμου». Η παράγραφος αυτή μας εμφανίζει ανάγλυφον την αξίαν και την δύναμιν της αγνότητος, η οποία αποτελεί την απαραίτητον προϋπόθεσιν δια την νίκην.

(Παλαιά ομιλία στη Θεοσ. Εταιρεία)

«Ημέρα του Άντναρ»

17 Φεβρουαρίου 1600: ο Τζιορντάνο Μπρούνο εκαίετο από την Ιερά Εξέταση στη Ρώμη για τις «αιρετικές» πεποιθήσεις του, ότι υπάρχουν και άλλοι κόσμοι κατοικούμενοι.

17 Φεβρουαρίου 1847 εγεννάτο ο μετέπειτα επίσκοπος της Φιλελευθέρης Καθολικής Εκκλησίας Κάρολος Λεντμπήτερ, ο οποίος θα εγίνετο ο στενός συνεργάτης της Μπέζαντ.

17 Φεβρουαρίου 1907: Αποδημούσε προς υψηλότερη ζωή ο Συνταγματάρχης Όλκοττ, πρώτος πρόεδρος της Θεοσοφικής Εταιρείας.

Η Άννι Μπέζαντι έλεγε για το Άντναρ ότι έχει καταστεί ιερόν από την εκεί παραμονή και εργασία των ιδρυτών της Θεοσοφικής Εταιρείας και από τα κύματα ευγνωμοσύνης προς αυτούς για την προσφορά τους στον κόσμο. Είναι ένας ευλογημένος τόπος, μια εστία ενώσεως του ανθρώπου με την Θεία Σοφία.

Ο Κρισναμούρτι είπε: Το Άντναρ είναι και υπήρξε πάντοτε μια πνευματική όασις για εκείνους τους ταξιδιώτες που αναζητούν άνεση και ανάπαυση. Αν και δεν έχουν όλα τα μέλη της Θεοσοφικής Εταιρείας το προνόμιο να το επισκεφθούν από τον κόσμο της αγριότητος όπου διαμένουν, και μόνον το γεγονός ότι υπάρχει τους δίδει ελπίδα και ενθάρρυνση.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

*Της Ράντα Μπερνιέ
Παγκόσμιας Προέδρου της Θεοσ. Εταιρείας*

Ζούμε σ' έναν κόσμο σπαρασσόμενο από συρράξεις, αναδυόμενο από ασυμφιλίωτες τοποθετήσεις και αντιμετώπισεις μεταξύ προσώπων ή λαών, που ο καθένας τους είναι περιχαρακωμένος στις δικές του πολιτικές, θρησκευτικές, εθνικές, φυλετικές ή άλλες άκαμπτες στάσεις. Ο Άραβας και ο Εβραίος εναντίον αλλήλων, ο άνδρας έναντι της γυναίκας στον αγώνα για την επικράτηση, ο πλούσιος και ο φτωχός στη σύγκρουση συμφερόντων των κλπ. είναι αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις των εξελίξεων στον κόσμο, που προξενούν πάρα πολλά δεινά ημέρα με την ημέρα.

Όταν τα δεινά φθάνουν σε διαστάσεις κρίσεως σ' έναν συγκεκριμένο τόπο, δημοσιεύονται ριπές άρθρων στις εφημερίδες, και τότε πληροφορούνται λίγοι άνθρωποι άλλων περιοχών και πρόσκαιρα λιπούνται.

Σ' αυτόν τον τομέα, όπως και σε πολλούς άλλους, τα μέλη της Θεοσοφικής Εταιρείας πρέπει να εκδηλώνουν πρωτοποριακό πνεύμα. Ένα σώμα ανθρώπων, σαν αυτούς που έχουμε στην Εταιρεία, μπορεί ν' αποβεί μια δυνατή επιρροή και παράδειγμα για τον κόσμο, αν αρνούνται να σκέπτονται ως εθνικιστάι ή περιφερειακοί επί παντός ζητήματος, πολιτικού, οικονομικού ή άλλου. Βεβαίως, απαιτείται θάρρος για να εκδηλώνεται κανείς μη - κονφορμιστής σε δύσκολες καταστάσεις όταν αντιμετωπίζουν πρόκληση. Γιατί είναι εύκολο να σκέπτεται καθένας ως Χριστιανός ή Μοισουιλμάνος ή Εβραίος, ως προνομιούχος ή υπανάπτυκτος, ως ανήκων στην Ανατολή, την Δύση, τον Βορρά ή τον Νότο. Αλλά, το μέλλον του κόσμου μας προκαλεί να μην «ανήκουμε» σε έθνη ή άλλες κατηγορίες, που συνεπάγονται φυλετικές απαντήσεις, όσο σεβαστές και αν είναι. Μόνον ο «πολίτης του κόσμου» ανήκει στο μέλλον και εξασφαλίζει το μέλλον.

Ένα πνεύμα «παγκόσμιας ιθαγένειας» επιβάλλεται από τον πρώτο σκοπό της Εταιρείας· (ο σχηματισμός πυρήνος παγκοσμίου αδελφότητας στην ανθρωπότητα, άνειν διακρίσεως φυλής πίστεως, τάξεως, γένους, χρώματος), διότι εκείνοι που έχουν το προνόμιο του μέλους, οφείλουν να ελευθερώνουν τον εαυτό τους από το προσωπείο των διακρίσεων.

*Όλος ο κόσμος ένας κόσμος
και μια πατρίδα ή Γη*

Κωστή Παλαμά (Ο δωδεκάλογος του γύφτου)

Η ψυχή της μητέρας έδωσε μήνυμα στην κόρη της

Στην Τριπολιτσά (στα χρόνια της επανάστασης), οι στρατιώτες είχαν πάει στο Γάλλο Συνταγματάρχη Βουτιέ μια αιχμάλωτη Τουρκοπούλα, νεαρή και όμορφη. Η άσπογη συμπεριφορά του Γάλλου απέναντί της, της έκαμε κατάπληξη και συχνά με δάκρυα του εξέφραζε την ευγνωμοσύνη της.

«Μια φορά - αφηγείται ο ίδιος ο Βουτιέ - την είδα να με πλησιάζει με το κεφάλι κατεβασμένο και με τα μάτια γεμάτα δάκρυα.

- Τι έχεις, της είπα, κοπέλα μου;

- Α! έχω δικίο να κλαίω· σκότωσαν τη μητέρα μου.

- Ποιός σου το είπε;

- Εκείνη.

- Πότε;

- Απόψε. Την είδα, μου μίλησε και μου είπε: Κόρη μου, κοίταξε, με σκότωσαν οι κακούργοι· και μου έδειχνε τον τρυπημένο της λαιμό· μια άλλη πληγή έσχιζε το πλευρό της. Σκάψε μου έναν τάφο, πρόσθεσε.

- Και με τι αξίνα, καλή μου μητέρα;

- Σκάψε τη γη με τα νύχια σου κόρη μου».

Ο Βουτιέ την καθησύχασε και διέταξε να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τη μητέρα της. Ήρθαν και του ανέφεραν πως μια γυναίκα με πληγές στο λαιμό και στο πλευρό, είχε βρεθεί πράγματι νεκρή. Ρώτησε την Τουρκοπούλα πώς μπορούσαν να αναγνωρίσουν τη μητέρα της.

- «Φορούσε ένα σαλβάρι απ' αυτό το ύφασμα».

Πήγε στο πτώμα, πήρε ένα κομμάτι από το σαλβάρι και το έδειξε στην κοπέλα. Εκείνη το αναγνώρισε:

- «Ναί, αυτό είναι. Η μητέρα μου! Την βρήκατε· μα την βρήκατε πεθαμένη. Η κακόμοιρη!».

Βέβαια ο καλλιεργημένος εκείνος Ευρωπαίος δεν πίστευε στα όνειρα. Και όμως η φρικτή πραγματοποίηση του όνειρου της

Τουρκοπούλας τον συγκινούσε για καιρό.

Αναφορές από το βιβλίο: Συνταγματάρχου Βουτιέ: «Απομνημονεύματα», εκδ. «Βιβλιοθήκη» (Γ. Τσουκαλάς), Αθήναι 1957, αρ. 11, σελ. 137 - 138).

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΨΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ: ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ

Παραθέτουμε αποσπάσματα από τα «Ηθικά» του Πλουτάρχου, που απευθύνει παρηγορητικούς λόγους στον φίλο του Απολλώνιο, πατέρα ενός πρόωρα χαμένου νέου, που αντηχεί τις αντιλήψεις της ελληνικής αρχαιότητας σχετικά με την κυρίαρχη και καθοδηγητική παρέμβαση του θείου στα ανθρώπινα πράγματα.

Ο «Ιλιός»

«Και πριν από αυτή τη στιγμή, Απολλώνιε, πόνεσα μαζί σου κι ένιωσα το βάρος της θλίψης σου, όταν πληροφορήθηκα για την πρόωγη αποδημία του γιου σου, που ήταν πολύ αγαπητός σε όλους μας, νέος καθ' όλα σεμνός και μυαλωμένος, που τηρούσε με εξαιρετική ευλάβεια τις υποχρεώσεις της θρησκείας και της δικαιοσύνης και απέναντι στους θεούς και προς τους γονείς του και του φίλους του.

Εκείνες τις ημέρες, γύρω στον καιρό του θανάτου του, το να σ' επισκευθώ και να σε προτρέψω να υπομείνεις όπως αρμόζει στους θνητούς αυτό που σου συνέβει, θα ήταν άτοπο, τότε που ήσουν τσακισμένος σωματικά και ψυχικά από την αναπάντεχη συμφορά, κι έπρεπε να συμμαριτώ τα αισθήματά σου. Ακόμα και οι καλύτεροι γιατροί δεν προσφέρουν αμέσως φαρμακευτική βοήθεια στην αθρόα ροή νοσηρών υγρών, αλλά αφήνουν την επώδυνη φλεγμονή, χωρίς την τοποθέτηση εξωτερικών γιατρικών να ωριμάσει από μόνη της.

Τώρα όμως καθώς κάποιος χρόνος, που τα πάντα καταπραΐνει έχει μεσολαβήσει από τη συμφορά, και η τωρινή σου κατάσταση φαίνεται πως απαιτεί τη βοήθεια των φίλων σου, θεώρησα σωστό να σου μεταβιβάσω τα παρηγορητικά αυτά λόγια, με σκοπό την ανα-

κούφιση της θλίψης και τον τερματισμό των πένθιμων και μάταιων οδυσμών σου. Γιατί:

*Τα λόγια είναι γιατροί της πάσχουσας ψυχής,
όταν την κατάλληλη στιγμή καταπραΰνει κάποιος την καρδιά.*

(Αισχύλου, Πρωμ. Δεσμώτης 379)

Στ' αλήθεια, αν και είναι πολλά τα πάθη της ψυχής, ωστόσο η λύπη είναι από τη φύση της το πιο δυσβάσταχτο απ' όλα. Λένε:

*από τη λύπη, έρχεται τρέλα σε πολλούς
κι ασθένειες αγιάτρευτες,
κι από τη λύπη τους πολλοί έδωσαν τέλος στη ζωή τους.*

(Φιλήμονα)

Ο πόνος λοιπόν και η πίκρα που νιώθει κάποιος με το θάνατο του παιδιού του εμπεριέχουν από τη φύση τους την αρχή της λύπης, και τούτο δεν εξαρτάται από εμάς. Από πλευράς μου, δηλαδή, δεν μπορώ να συμφωνήσω με κείνους που υμνούν τη σκληρή και ανάλγητη απάθεια, που είναι και αδύνατη και δεν ωφελεί, γιατί αυτή θα μας στερούσε το αίσθημα της καλοσύνης που προέρχεται από την αμοιβαία αγάπη και που είναι απαραίτητο να διαφυλάξουμε πάνω απ' όλα.

Όμως το να παρασυρόμαστε πέρα από κάθε μέτρο και να μεγαλοποιούμε τη θλίψη μας πιστεύω πως είναι ενάντιο στη φύση και αποτέλεσμα των ταπεινών αντιλήψεων που έχουμε μέσα μας. Επομένως, και τούτο πρέπει ν' απορριφθεί ως βλαβερό και ταπεινό και τελείως ανόμοστο για σοβαρούς ανθρώπους, ενώ η λελογισμένη στενοχώρια δεν είναι κατακριτέα (...)

Είναι γνώρισμα του καλλιεργημένου και σώφρονος ανθρώπου να μένει ο ίδιος απέναντι στη φαινομενική εύνοια της τύχης και να κρατάει με γενναιοφροσύνη την πρόπουσα στάση απέναντι στην ατυχία (...)

Όπως στην περίπτωση των φυτών, τη μια έρχονται εποχές που κάνουν πολλούς καρπούς και την άλλη εποχές που μένουν άκαρπα, και στην περίπτωση των ζώων τη μια υπάρχει μεγάλη γονιμότητα και την άλλη αφορία, και στη θάλασσα τη μια καλοκαιρία και την άλλη θύελλες, έτσι και στη ζωή πολλές και ποικίλες περιστάσεις έρχονται και μετακινούν τους ανθρώπους από τη μια τύχη στην αντίθετη. Καθώς αντικρίζει κάποιος τις μεταβολές αυτές, δεν θα ήταν παράλογο να πει:

*Δεν σε γέννησε ο Ατρέας να έχεις όλα τα καλά,
Αγαμέμνονα· αναγκαστικά
θα χαιρέσαι και θα λυπάσαι,*

γιατί είσαι άνθρωπος· ακόμα κι αν δεν θέλεις,
ό,τι αποφασίζουν οι θεοί θα γίνει.

(Ευριπίδη, *Ιφιγένεια εν Αυλίδι*, 29) (...)

Ο ποιητής Αντίμαχος, μετά το θάνατο της γυναίκας του Λύδης, για την οποία αισθανόταν πολύ τρυφερή αγάπη, συνέθεσε, ως παρηγοριά στη θλίψη του, την ελεγεία που ονομάζεται «Λύδη», στην οποία απαριθμεί τις συμφορές των ηρώων, κι έτσι, με τα κακά που είχαν βρει άλλους, έκανε τη δική του θλίψη μικρότερη. Είναι λοιπόν πρόδηλο ότι αυτός που προσθαθεί να παρηγορήσει κάποιον λυπημένο και του δείχνει ότι αυτό που τον βρήκε έχει συμβεί σε πολλούς και είναι μικρότερο από τις συμφορές που έχουν τύχει σε άλλους, αλλάζει τη γνώμη του λυπημένου και του δημιουργεί την πεποίθηση ότι η συμφορά του είναι μικρότερη απ' ό,τι νομίζει (...)

Ο Σοφοκλής είπε:

Θρηνείς τον θνητό που πέθανε,
χωρίς να ξέρεις αν πρόκειται να βγει ωφελημένος.

(Απόπ., 761, Nauck) (...)

Τα παρακάτω συνέβησαν στον Ιταλό Ευθύνοο. Ήταν γιος του Ηλύσιου από την Τερρίνα, ανθρώπου που ήταν πρώτος στο μέρος εκείνο όσο αφορά την αρετή, τον πλούτο και την φήμη, και ο Ευθύνοος πέθανε ξαφνικά από άγνωστη αιτία. Ο Ηλύσιος, λοιπόν, υποψιάστηκε, όπως θα υποψιαζόταν και κάθε άλλος στη θέση του, ότι ο γιος του τον μπορεί να πέθανε από δηλητήριο, γιατί ήταν ο μοναδικός κληρονόμος μεγάλης περιουσίας και χρημάτων.

Μη γνωρίζοντας πώς αλλιώς να βεβαιωθεί για τις υποψίες του, κατέφυγε σε κάποιο ψυχομαντείο και, αφού πρόσφερε τις επιβαλλόμενες από τα έθιμα θυσίες, έπεσε να κοιμηθεί σ' αυτό το μέρος και είδε το εξής όραμα: Του φάνηκε πως τον πλησίασε ο πατέρας του, και κείνος, μόλις τον είδε, του αφηγήθηκε τι είχε συμβεί με τον γιο του και άρχισε να τον παρακαλεί και να τον ικετεύει να τον βοηθήσει να βρει τον άνθρωπο που ήταν υπεύθυνος για το θάνατό του.

Τότε ο πατέρας του αποκρίθηκε: «Γι' αυτό ήρθα. Πάρε από τούτον εδώ, ό,τι σου φέρνει, και από αυτά θα μάθεις τα πάντα σχετικά με τα γεγονότα που σε θλίβουν». Του έδειξε τότε έναν νέο που τον ακολουθούσε, ο οποίος έμοιαζε στον γιο του τον Ευθύνοο και είχε ηλικία και ανάστημα παρόμοιο με κείνον. Ο Ηλύσιος τον ρώτησε λοιπόν ποιος ήταν, και κείνος του είπε: «Είμαι το φάντασμα του γιού σου», και λέγοντας αυτά του έδωσε ένα μικρό σημείωμα. Ο Ηλύσιος το άνοιξε και είδε γραμμένους τους παρακάτω λόγους:

Στ' αλήθεια ο νους των ανόητων ανθρώπων πλανιέται μέσα στην

ἄγνοια· Ο Ευθύνοος κείται νεκρός με απόφαση της μοίρας. Γιατί ούτε γι' αυτόν ήταν καλό να ζει, ούτε για τους γονείς του. (...)

Σωστά, λοιπόν, λέει ο Επίχαρμος:

Το χώμα στο χώμα και η ψυχή ψηλά.

Ποιο από αυτά είναι φοβερό; Κανένα. (...)

Πρέπει να θεωρούμε μάταιες και ανόητες τις αναφωνήσεις του είδους: «Μα δεν θα έπρεπε να τον πάρει τόσο νέο!». Ποιος μπορεί να πει τι έπρεπε; Πολλά μάλιστα άλλα πράγματα, για τα οποία θα μπορούσε να πει κάποιος ότι «δεν έπρεπε να γίνουν», έγιναν, γίνονται και θα συνεχίσουν να γίνονται. **Δεν είμαστε στον κόσμο τούτο για να θέσουμε νόμους, αλλά για να υπακούμε στις εντολές των θεών που κυβερνούν τα πάντα και στους ορισμούς της Ειμαρμένης και της Πρόνοιας (...)**

Μπορεί να πει κάποιος «μα δεν το ήλπιζα, ούτε περίμενα ποτέ να πάθω κάτι τέτοιο». Έπρεπε όμως να το περιμένεις και να έχεις σκεφθεί εκ των προτέρων τον άδηλο και μηδαμινό χαρακτήρα των ανθρωπίνων πραγμάτων και τότε δεν θα είχες καταληφθεί απροετοίμαστος, σαν να σου επιτέθηκαν εχθροί αιφνιδιαστικά. Ο Θησέας του Ευριπίδη φαίνεται σωστά προετοιμασμένος για τέτοια ζητήματα, αφού λέει:

*Τα έμαθα από κάποιο σοφό,
κι έφερνα το μυαλό μου σ' έγνοιες και συμφορές
και φανταζόμουννα τον εαυτό μου εξόριστο απ' την πατρίδα,
θανάτους πρόωγους κι άλλων λογιών κακά,
έτσι που, άμα πάθαινα κάτι απ' όσα έβαζε ο νους μου,
φτάνοντας αναπάντεχο, να μη με πονέσει περισσότερο.*

(Απόσπ. 964, Nauck) (...)

Ο Κρόντωρ λέει πως δεν είναι μικρή ανακούφιση των κακών περιστάσεων το να μην είναι κάποιος υπαίτιος ο ίδιος για τη δυστυχία του· εγώ όμως πρέπει να πω ότι ξεπερνάει όλα τ' άλλα ως φάρμακο για τη θεραπεία της λύπης. Ωστόσο, η αγάπη και η στοργή προς αυτόν που πέθανε δεν βρίσκεται στο να βασανιζόμαστε, αλλά στο να ωφελούμε αυτόν που αγαπάμε· και ωφέλεια γι' αυτούς που πήγαν μακριά μας είναι να τους τιμούμε διατηρώντας για κείνους μνήμη αγαθή. Σε κανέναν, δηλαδή, καλόν άνθρωπο δεν αξίζουν μετά θάνατο θρήνοι, αλλά ύμνοι και παιάνες· δεν αξίζουν πένθη, αλλά τιμημένη ανάμνηση (...)

Σωστή είναι η συμβουλή των Πυθαγορείων:

*Όσα δεινά έχουν οι άνθρωποι απ' την κακή τους τύχη,
όσα λοιπόν έχεις και συ, να τα υπομένεις και να μην αγανακτείς (...)*

Ο τραγικός ποιητής Ευριπίδης λέει:

*Τον άνθρωπο που σωστά υπομένει όσα του λαχαίνουν,
άριστον τον νομίζω και σώφρονα (...)*

Ξέρουμε ότι πολλοί που παρτέιναν την περίοδο του πένθους, ακολούθησαν μετά από λίγο αυτούς που έκλαψαν τόσο, χωρίς να έχουν κερδίσει από το πένθος τους τίποτε, ενώ ταλαιπώρησαν μάταια τον εαυτό τους με τη θλίψη τους.

Αφού λοιπόν ο χρόνος της παραμονής μας στη ζωή είναι πολύ σύντομος, δεν πρέπει στη μεγάλη λύπη μας και στη μεγάλη δυστυχία του πένθους να καταστρέφουμε τον εαυτό μας παρατείνοντας τη στενοχώρια και τη σωματική καταπόνηση, αλλά ν' ακολουθούμε καλύτερη και ανθρωπινότερη κατεύθυνση, προσπαθώντας να συναναστρεφόμεθα ανθρώπους που δεν θα λυπούνται μαζί μας και θα διεγείρουν την πένθιμη διάθεσή μας για να μας κολακέψουν, αλλά θα προσπαθούν να διώξουν τη λύπη μας με αξιοπρεπή και σεμνή παρηγοριά. Θα πρέπει να δώσουμε προσοχή και να έχουμε στον νου μας τον λόγο τούτου του Όμηρου, τον οποίο απηύθυνε ο Έκτορας προς την Ανδρομάχη, προσπαθώντας, με τη σειρά του, να την παρηγορήσει:

*Καημένη, μη μου πικραίνεσαι τόσο πολύ μεσ' στην καρδιά σου,
γιατί, αν δεν μου είναι πεπρωμένο, κανείς δεν θα με στείλει στον
Αδη.*

(Ιλιάς Z 486) (...)

Πρέπει να σρέφουμε το βλέμμα στους ανθρώπους εκείνους που με αξιοπρέπεια, υψηλό φρόνημα και ηρεμία αντιμετώπισαν τον θάνατο των παιδιών τους (...) Από αυτούς, ο Αναξαγόρας, όπως μας παραδίδεται, μιλούσε για φυσική φιλοσοφία με τους φίλους του, όταν άκουσε έναν από τους αγγελιοφόρους που είχαν σταλεί για να του αναγγείλουν την είδηση για το θάνατο του γιου του. Σταμάτησε για μια στιγμή και μετά είπε στους παρισταμένους: «Γνώριζα ότι είχα γεννήσει γιο θνητό» (...)

(Πλούταρχος, «Ηθικά» τόμος 3^{ος}, Εκδόσεις «ΚΑΚΤΟΣ»)

ΛΟΓΟΙ ΣΟΦΟΙ

Όσο γνωρίζεις πιο καλά, τόσο αγαπάς πιο πλέρια.
Όσο και πιο πολύ αγαπάς, και πιο πολύ γνωρίζεις.

Κωστής Παλαμάς (Βωμοί)

*

Γίνου πιστός άχρι θανάτου και δώσω σοι τον στέφανον της ζωής.

Αποοκάλυψη Ιωάννη, Β' 10

*

Ο Θεός είναι προσιτός στην καρδιά, όχι στη διάνοια.

Πασχάλ («Νέα Εστία», ΙΙ, 1966, σελ. 1163)

*

Όλες οι γραφές μιλούν για την οδό του πόνου, που οδηγεί στην τελειοποίηση. Γι' αυτό, μην χάνετε το θάρρος σας.

Χένρυ Στηλ Όλκοτ.

*

Ουδέν φοβερώτερον από το τρεπτόν του ανθρώπου.

Πατερικό λόγιο

*

Δένω τον πόνο με σιωπή
και την καρδιά μ' ατσάλι.

Λιλή Ιακωβίδη

(Κατά το θάνατο της κόρης της, 1965)

*

Μη φωνάζεις· ο σοφός δεν φωνάζει· ξέρει πως η δυνατότερη κραυγή είναι η σιωπή,

Ν. Καζαντζάκης (Βούδας, σ. 502)

*

Η κυριαρχία του ανθρώπου επί του εαυτού του καλείται ελευθερία.

Βίκτωρ Ουγκώ (Οι άθλιοι, Α, V, E)

*

Βάνουν την αρετή στα σίδερα.

(Παροιμία της εποχής της Σκλαβιάς και του Ξεσηκωμού. (Μακρυγιάννη

«Απομνημονεύματα», Α', 163)

*

Πάνω από την αντρεία, στέκεται μια άλλη λαμπρότερη αρετή. Η θυσία.

Ν. Καζαντζάκης (Βούδας, σελ. 598)

Δεν ξέρω γω να τσακιάω τη μέση μ' !

(Παροιμιακή απάντηση του Δημήτρη Μακρή στους φίλους του, όταν τον ρώτησαν, γιατί αρνήθηκε τον τιμητικό διορισμό του ως υπασπιστή του βασιλιά Όθωνα. (Νικ. Μακρή «Ιστορία του Μεσολογγίου», Αθήνα 1957)

*

Δεν πρέπει να' ανταποδίδει κανείς το άδικο, ούτε να βλάπτει κανένα από τους ανθρώπους, ο,τιδήποτε και αν παθαίνει από αυτούς.

Πλάτων (Κρίτων, 49 C)

(Ούτε αντιδικείν δει ούτε κακώς ποιείν ουδέναν ανθρώπων, ουδ' αν οτιούν πάσχη υπ' αυτών).

*

«Μα τ' άδικο δεν ζει πολύ και δεν πολυχρονάει».

Ι. Πολέμη (Το παλιό βιολί, Το παραμύθι της γιαγιάς).

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΗΚΕΣ ΕΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ο Διδάσκαλος Πέταρ Ντενώφ γεννήθηκε το 1864 στην περιοχή της Βάρνας. Σπούδασε Θεολογία και Ιατρική στη Βοστώνη των Η. Π. Α. Επέστρεψε στην Βουλγαρία το 1895, όπου πέρασε πέντε χρόνια μέσα σε βαθιά περισυλλογή, προσευχή και διαλογισμό. Δίδαξε προφορικά και γραπτά τους μαθητές του, είτε σε ανοικτές για το κοινό διαλέξεις, είτε στα πλαίσια της «Λευκής Αδελφότητας» την οποία ίδρυσε. Συνέχισε το έργο του μέχρι το 1944, οπότε και περατώθηκε η γήινη αποστολή του.

Ο «Ιλισός»

Τα εμπόδια και οι δυσκολίες που έχετε, είναι οι πέτρες απ' τις οποίες θα φτιάξετε τα σκαλοπάτια για να ανιψωθείτε. Αν οι άγιοι δεν είχαν βάσανα, δεν θα είχαν φθάσει ποτέ σ' αυτήν την πληρότητα.

*

Να είστε βέβαιοι, ότι τίποτε δεν θα σας συμβεί, εκτός απ' αυτό που είναι προκαθορισμένο. Το κάρμα σας έχει διεγερθεί, είναι ήδη ώριμο και πρέπει να το εξοφλήσετε. Η πραγματοποίηση της εξόφλησης δεν μπορεί να αναβληθεί για το μέλλον.

Να σταθείς μπροστά στον Θεό σαν παιδί και να πεις: «Κύριε, ευλόγησέ με! Σ' ευχαριστώ για όλα όσα μου προσέφερες. **Βοήθησέ με να αυξήσω την ελευθερία της ψυχής μου, την δύναμη του πνεύματός μου, το φως της νοήσεώς μου και την καλοσύνη της καρδιάς μου.**

*

Όλοι οι μεγάλοι επιστήμονες, όλοι οι διάσημοι άνθρωποι, κι όλοι οι σοφοί που έκαναν κάτι εν ονόματι του καλού της ανθρωπότητας και το απεκάλυψαν, όλοι τους ήσαν άνθρωποι ταπεινοί και ήρεμοι.

*

Ότι κι αν κάνετε, πρέπει η προσπάθειά σας να είναι διαποτισμένη με αγάπη. Είναι έγκλημα να κάνετε κάτι δίχως αγάπη.

*

Καμιά θρησκεία δεν θα μπορέσει να σας σώσει, αν δεν έχετε μέσα σας την αγάπη. Οι θρησκείες δεν είναι παρά η εξωτερική όψη της ζωής.

*

Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τα σφάλματα των άλλων κι έπειτα τους κρίνουν, ενώ αποσιωπούν όλα τα δικά τους σφάλματα, αρνούμενοι ακόμα και τη δική τους ενοχή. Εάν έχεις κάνει ένα σφάλμα, δεν σου μένει τίποτε άλλο παρά να το ομολογήσεις.

*

Η προσευχή αυξάνει τις δονήσεις της ανθρώπινης αύρας... Η προσευχή είναι μια κοινωνία με το Θεό, είναι η αναπνοή της ψυχής, είναι η έκφραση μιας έξοχης αρμονίας κι είναι η μόνη δύναμη που έχει την ικανότητα να μας απελευθερώσει από την κτηνωδία που υπάρχει στον κόσμο.

*

Αυτή είναι η αληθινή προσευχή: σ' όλες τις αντιξοότητες που μπορείς να συναντήσεις στη ζωή σου, να λες: «Κύριε, γεννηθίτω το θέλημά σου! Κύριε, δώσε μου περισσότερο φως, για να καταλάβω το θέλημά σου και να μπορέσω να εκπληρώσω αυτό που απαιτείς από μένα! ».

*

Κάθε βάσανο είναι μια δυνατότητα να αποκτήσετε κάτι το σπουδαίο και ευγενές. Κανείς στον κόσμο δεν ανυψώθηκε δίχως τις δοκιμασίες.

*

Πιστεύετε πως χρειάζεται μεγάλη επιστήμη για να καταλάβουμε

αν κάποιος είναι καλός ή κακός; Όποιος είναι καλός, φλέγεται και λάμπει. Όποιος δεν είναι καλός, ούτε φλέγεται, ούτε λάμπει.

*

Η αποθάρρυνσή σας προέχεται από την απομάκρυνσή σας από την αγάπη και την γνώση. Μη έχοντας αγάπη, δεν έχετε ούτε και γνώσεις. Απ' την αγάπη είναι που προέρχεται το καλό στον κόσμο. Δεν θα μπορέσετε να πραγματώσετε αυτό που θέλετε ει μη μόνον διά της ατραπού του καλού.

*

Θείες δυνάμεις είναι κρυμμένες στο σιτάρι. Ο χημικός δεν μπορεί να ανακαλύψει αυτές της δυνάμεις μέσω της χημικής ανάλυσης. Όλες οι άλλες τροφές συμπληρώνουν το σιτάρι. Να τρώτε σιτάρι και ρύζι δίχως να τους προσθέτετε τίποτε.

*

Η συλλογική προσευχή είναι πανίσχυρη και, γι' αυτό τον λόγο, όταν όλοι προσεύχονται ταυτόχρονα και προς την ίδια κατεύθυνση, κι αν όλοι τους είναι ειλικρινείς και εγκάρδιοι, η προσευχή έχει αποτέλεσμα. Αν υπάρχει αρμονία, η προσευχή είναι πανίσχυρη.

*

Η μουσική είναι ο καλύτερος αγωγός των Θείων δυνάμεων. Τραγουδών σημαίνει έλκω τις ευλογίες του Θεού. Κάθε άνθρωπος που σκέπτεται καλά, που νοιώθει καλά και που δρα καλά έχει μέσα του τη μουσική, είναι, άρα, μουσικός. Το τραγούδι είναι ένα πανίσχυρο ρεύμα που εξαγνίζει όλο τον οργανισμό. Η φύση τραγουδά, τα πουλιά τραγουδούν, οι πηγές τραγουδούν. Η μυρωδιά των λουλουδιών είναι ένα τραγούδι.

*

Όποιος ζει μέσα στη χλιδή κι είναι βυθισμένος στις ηδονές, σπαταλά εντελώς την πνευματική του ενέργεια.

*

Μέσα στον κόσμο υπάρχει ένας νόμος της περιοδικότητας και σύμφωνα μ' αυτόν τον νόμο, ότι κάνει ο άνθρωπος στους άλλους, θα επιστρέψει σ' αυτόν μετά από μια χρονική περίοδο.

*

Η ανθρώπινη καρδιά μπορεί να περιθάλπει δια της αγάπης, δια της καλοσύνης, δια της ηρεμίας, δια της εγκράτειας, διά της ειδικής τροφής.

*

Συχνά η Πρόνοια κάνει τον άνθρωπο να υποστεί μεγάλα βάσανα, για να τον σώσει από μια μαγαλύτερη συμφορά (...)

Τα βάσανα είναι το θείο πυρ που μας εξαγνίζει από τις ακαθαρσίες και τις πυώδεις ουσίες που υπάρχουν μέσα μας.

*

Πριν αρχίσετε μια εργασία, πείτε απλά: «Ο Θεός κι εγώ θα κάνουμε αυτή την εργασία». Και θα πετύχετε σ' αυτήν.

*

Μη τρώτε ποτέ προϊόντα που δεν σας αρέσουν. Το φρούτο που σας αρέσει, είναι φάρμακο για σας.

*

Αν τρώτε πολύ, εμποδίζετε την πνευματική ζωή σας. Όσο περισσότερο εξελίσσεται ο άνθρωπος, τόσο λιγότερο τρώει. Το λίγο φαγητό ισοδυναμεί με την θεραπεία.

*

Όποιος σκέπτεται ορθά, έχει μιαν αρμονική μουσική μέσα στις σκέψεις του. Έχει μια τεράστια δύναμη εντός του.

*

Ο καθένας πρέπει να διορθώνεται μόνος του δίχως να στρέφει την προσοχή του στους άλλους. **Όποιος ασχολείται με τα σφάλματα των άλλων, θα κάνει τα ίδια σφάλματα. Όποιος βλέπει τις αρετές των άλλων ανθρώπων, θα τις εκδηλώσει και ο ίδιος.**

*

Δεν θα μπορέσετε να συνδεθείτε με τη Φύση αν δεν έχετε μέσα σας ένα συνεχώς προσευχόμενο πνεύμα.

Η προσευχή αποτελεί το φως και την θερμότητα που απαιτούνται για να συνδεθεί η ανθρώπινη ψυχή με τον Θεό, με την νοήμονα Φύση.

*

Κανείς δεν είναι δυστυχέστερος από τους αμαρτωλούς και κακούς ανθρώπους.

*

Αγάπα κάθε δέντρο, κάθε φυτό και κάθε ζώο όπως τον εαυτό σου.

*

Τα πάντα μέσα στον κόσμο είναι καλά κι ωραία, όταν ο άνθρωπος έχει καλές κι ωραίες σκέψεις.

*

Είναι έξοχο να έχεις έναν φίλο! Ο φίλος για τον φίλο είναι όμοιος με τον Θεό.

*

Όταν ο μαθητής είναι έτοιμος, ο Διδάσκαλος εμφανίζεται.

Ο κενός χρόνος διαφθείρει τη ζωή.
*

Αν δεν έχεις καρδιά, δεν θα μπορέσεις να δεις τον Κύριο.

(Από το βιβλίο « 900 σκέψεις του διδασκάλου Petar Deunov» εκδ. «Κυβέλη»)

Ο θάνατος μικρών παιδιών

Το θάνατο παιδιών ο ποιητής Γ. Ζαλοκώστας εθρήνησε όχι - δυστυχώς - «ποιητική αδεία», αλλά με προσωπικές τραγικές εμπειρίες.

«Επτά τέκνα, το ένα μετά το άλλο, εσαβάνωσε η δυστυχισμένη μητέρα και έψαλλε με πονεμένους στίχους ο ατυχής πατέρας. Επτά τάφοι ήσαν αρκετοί δια να συντρίψουν ψυχικώς τον πολεμιστήν που ουνδέποτε εδειλίασε κατά τον τραχύν πόλεμον της απελευθερώσεως, και ο οποίος μόνην παρηγορίαν εύρισκε εις την ποίησιν», γράφει ο Κώστας Καροφύλας.

(Γερ. Ρηγάτου, «Αρρώστιας και θάνατος παιδιών στην νεοελληνική λογοτεχνία» Εκδ. «Δωδώνη»)

Σε μια στροφή ενός ποιήματος με τίτλο «Η χαροκαμένη» γράφει:

*Το ποτήρι της μοίρας γιομάτο
δοκιμάσαμε κι είπαμε «φθάνει»·
φοβερή των ελπίδων μας πλάνη!
Ήταν κι άλλο φαρμάκι στον πάτο.*

Αξίζει να μεταφέρουμε από ένα επιτάφιο επίγραμμα του ποιητή σε δύο τέκνα του, τρεις στίχους του, που μαρτυρούν την πίστη του ότι, μετά το θάνατο, η ψυχή συνεχίζει να ζεί.

*Μόνον η σάρξ εδώ κοιμάται·
με τους αγγέλους σεις πετάτε,
ω, παραδείσον χρονιαλίδες!*

Ο ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΝΑΓΟΣ

Φυσιολάτρης και υμνητής του αρχαίου ελληνικού πνεύματος

*Ομιλία του Αντώνιου Αδριανόπουλου στον Υμηττό το
Δεκέμβριο του 1933, κατά τον εορτασμό της επετείου της
ίδρυσης του Αρχαιόφιλου Όμιλου Εκδρομών.*

Αγαπητοί φίλοι,

Συνήλθομεν σήμερον ίνα εορτάσωμεν την επέτειον του Ομίλου μας. Αλλά δεν δυνάμεθα, ελθόντες εδώ εις την ύπαιθρον φύσιν προς τον σκοπόν τούτον, να μη αναμνησθώμεν της προσωπικότητος Εκείνου, ο οποίος υπήρξεν ο πρώτος εμπνευστής και εμπνευστής του Ομίλου. Δεν θα υμνήσωμεν Αυτόν ενταύθα, διότι εις τους μάκαρας ουδέν ωφελεί να τους υμνούμεν. Οι ύμνοι και ο δοξασιμός, edίδαξεν εκείνος, και εις τον Θεόν ακόμη, εις την προσωπικότητα δηλαδή η οποία διευθύνει δυνάμεις της φύσεως, είναι περιττοί. Διότι καθώς έλεγε, μεταφέρων λόγους μεγάλης προσωπικότητος δοξαζομένης υπό της ανθρωπότητος, η τιμή και η δόξα οφείλεται εις την μητέρα φύσιν, η οποία το παν παρήγαγε και το παν δι' αυτής ζή.

Επιθυμούμεν απλώς να αναμνησθώμεν τινών εκ των διδασκαλιών αυτού, ίνα χρησιμεύσουν αύται δια να διατηρήσωμεν την ορθήν κατεύθυνσιν η οποία εδόθη εις τα έργα του Ομίλου και εν τω μέλλοντι χρόνω. Επιθυμούμεν να εμφανίσωμεν σήμερον εις υμιάς την υπέροχον μορφήν του Σπυρίδωνος Νάγου ως φυσιολάτρου και ως υμνητού του αρχαίου ελληνικού πνεύματος.

Ο Σπυρίδων Νάγος δεν απέδιδεν εις την φυσιολατρείαν την σημασίαν η οποία αποδίδεται συνήθως εις την λέξιν αυτήν και η οποία συνίσταται εις την έννοιαν των εκδρομών εις την ύπαιθρον φύσιν και την έκθεσιν του σώματος εις τας ενεργητικάς επιδράσεις του ηλίου, του αέρος και του ύδατος. Δια τον Νάγον η λέξις έχει πολύ βαθύτεραν σημασίαν, περιέχουσα την έννοιαν της λατρείας προς την φύσιν. Η έννοια αύτη της λατρείας προϋποθέτει την αντίληψιν ότι η φύσις είναι θεία, ότι παρήγαγε παν ό,τι υπάρχει πραγματικώς και παν ό,τι θέλει παραχθή εν τω απείρω μέλλοντι χρόνω, ότι περιέχει το παν και ότι τροφοδοτεί το παν, ίνα διαρκώς εξελίσσεται και εκδηλοί θείας ιδιότητας.

Όλαι αι ιδιότητες, τας οποίας διαδηλώνουν τα εν τη φύσει πράγ-

ματα, και όλαι αι λειτουργίαι αυτών, οφείλονται εις την σύστασιν των αρχικών ουσιών της και εις τους νόμους οι οποίοι διέπουν τας εκδηλώσεις των αρχικών αυτής ουσιών.

Και το πνεύμα, κατά την αντίληψιν ταύτην, είναι παράγωγον της λειτουργίας και της συνθέσεως των αρχικών τούτων ουσιών.

Κάθε εκδήλωσις του πνεύματος, είτε εις ιδέας, είτε εις συναισθήματα, είτε εις άλλας ψυχικάς δυνάμεις και αν αναφέρεται, είναι αποτέλεσμα της συνθέσεως και των ιδιοτήτων των αρχικών ουσιών, εξ ών το πνεύμα συνίσταται. Και αι θειότεραι ενέργειαι και ιδιότητες του πνεύματος τας οποίας τούτο εξεδήλωσε και μέλλει να εκδηλώσει ακόμη εν τω άπειρω του χρόνου, οφείλονται εις τας αρχικάς ουσίας της φύσεως, αι οποίαι δια τούτο είναι θείαι και αίδιοι και αι οποίαι μεταδίδουν τας ιδιότητάς των ταύτας εις το σύνολον των πραγματικοτήτων, αι οποίαι αποτελούν το άπειρον της αϊδίου και ατελευτήτου και εις χρόνον και εις έκτασιν Θείας Φύσεως. Το πνεύμα, οσονδήποτε μέγα και οσονδήποτε θείον και αν είναι, αποτελεί μικρόν μέρος της απεραντωσύνης της φύσεως και εις ουσίαν και εις εκδηλώσεις, και δια τούτο πολύ ορθώς το μέγα εκείνο πνεύμα έλεγε: «Ο δοξάζων τον θεόν ας δοξάξη την Μητέρα αυτού, η οποία τον παρήγαγε και το παν δι' αυτής ζη».

Μέσα εις την άπειρον αυτήν θείαν φύσιν, edίδαξεν ακόμη ο Σπυρίδων Νάγος, ζη και ο άνθρωπος, εκ των ουσιών αυτής συνίσταται και υπό των νόμων αυτής διέπεται, οι οποίες προσδιορίζουν δια το πνεύμα του άπειρον εξελικτικήν τροχίαν. Είναι όθεν έργον στοιχειώδους φρονήσεως του ανθρώπου να ρυθμίξη την ζωήν του και τας πράξεις του σύμφωνα με τας λειτουργίας της φύσεως. Είναι δε η εσχάτη μωρία δι' αυτόν να ζη υπό συνθήκας αντιστρατευομένας προς τους νόμους και τας λειτουργίας της απείρου θείας φύσεως. Η τοιαύτη δε αντίληψις του Νάγου περί των σχέσεων του ανθρώπου προς την φύσιν, δικαιολογεί και θεμελιώνει και την βάσιν της ηθικής και των Πυθαγορείων και των Στωϊκών. «Το κατά φύσιν ζην τούτ' έστι κατ' αρετήν ζην».

Το ομολογουμένως τη φύσει ζην, ήτο θεμέλιον της ηθικής του Νάγου, ο οποίος εφρόνει, ότι τούτο αποτελεί επιτακτικόν παράγγελμα δια τον άνθρωπον, ο οποίος εφ' όσον δεν εφαρμόζει το παράγγελμα τούτο εις την πρακτικήν του ομαδικού και ατομικού βίου, θα έχη ως κλήρον ουχί μόνον την θλίψιν και την οδύνην, αλλά και την πνευματικήν του καθυστέρησιν. Η φύσις έλεγεν, έχει καθορίσει δια των θείων νόμων της δια το πνεύμα τροχίαν, η οποία φέρει αυτό εις την ευδαιμονίαν. Και εφ' όσον ο άνθρωπος δεν βαδίζει επί

της τροχιάς, αλλ' εκτρεπόμενος αυτής, δημιουργεί μίαν αντιφυσικήν ζωήν υπό του κλοιού της οποίας περισφίγγεται, δεν δύναται να πληρώση τον σκοπόν του εν τω γήινω αυτού βίω, αλλά θα περιστρέφεται ούτω περί τον αυτόν φαύλον κύκλον, προπαρασκευάζων ούτω δια το πνεύμα του την στασιμότητα και τον εκφυλισμόν του.

Ο άνθρωπος ζων και κινούμενος εν τη φύσει και διεπόμενος υπό των θείων αυτής νόμων, έλεγεν ακόμη ο Νάγος, οφείλει προς αυτήν σεβασμόν και λατρείαν, χαρακτηριζομένην υπό εξωτερικών εκδηλώσεων. Αι εκδηλώσεις αύται πρέπει να λαμβάνουν χώραν δια πανηγυρικών εορτών, αι οποίαι πρέπει να τελώνται κατά τους μεγάλους σταθμούς των φυσικών φαινομένων του πλανήτη επί του οποίου ζώμεν και τοιούτοι σταθμοί είναι αι Τροπαί του Ηλίου και αι Ισημερίαι. Ο Ήλιος έλεγεν, αποτελεί δια τον κόσμον μας την κυριωτέραν πηγήν της κινήσεως, της ζωής και της ενεργείας, και η φαινομενική αυτού κίνησις επί της εκλειπτικής, δημιουργεί τας εποχάς του έτους, αι οποίαι είναι η αιτία ουχί μόνον της λειτουργίας της βλαστήσεως επί του πλανήτη, δεν επηρεάζει μόνον την ζωήν των οργανισμών, αλλά προκαλεί ακόμη τας θαυμασιωτέρας ψυχικάς εκδηλώσεις εις τον άνθρωπον. Δεν πρέπει λοιπόν οι σταθμοί ούτοι των φαινομένων του ηλίου να εορτάζωνται υπό του ανθρώπου, αφού τοσαύτην ασκούν εις την ζωήν του ευεργετικήν επιρροήν; Και τί άλλο λογικώτερον και θειότερον υπάρχει δια τον άνθρωπον από το να εορτάξη τας φυσικάς αυτάς εορτάς και να πληροί κατά ταύτας την ψυχήν του με χαράν; Αν ο Νάγος ήτο λάτρης του αρχαίου ελληνικού πνεύματος, δια τον λόγον τούτον ήτο. Διότι, δηλαδή, και οι αρχαίοι ημών πρόγονοι τοιαύτην τινά φυσικήν λατρείαν ήσκουν. Η αρχαία ελληνική σοφία είχε βαθέως αντιληφθή την μεγάλην επίδρασιν την οποίαν τα φυσικά φαινόμενα ασκούν επί των λειτουργιών του πνεύματος. Η δε δόξα και το μεγαλείον της αρχαίας Ελλάδος και των εκλεκτών αυτής τέκνων, εις τούτο ωφείλετο. Και δεν υπάρχει άλλη εποχή και εδώ και εις όλους τους τόπους της γης, κατά την οποίαν να εξωτερικεύθη τοιαύτη έκλαμψις του ανθρωπίνου πνεύματος, τοιούτος πλούτος εις μεγαλοφυΐαν, εις έμπνευσιν, εις εκτέλεσιν μνημειωδών έργων, διεγειράντων τον θαυμασμόν του κόσμου. **Ο πολιτισμός της Ελλάδος, ο οποίος διεγείρει τον θαυμασμόν όλων των ανεπτυγμένων πνευμάτων, ωφείλετο εις την έμπρακτον εφαρμογήν των διδασμάτων της αρχαίας σοφίας.** Δια τούτο ο Νάγος έτρεφε προς το αρχαίον ελληνικόν πνεύμα σεβασμόν και εκτίμησιν και θαυμασμόν.

Αι παραδόσεις της αρχαίας σοφίας διευτώθησαν εις τας μορ-

φράς των θεών και των ηρώων της ελληνικής θρησκείας, αι οποίαι ωχραί και παρηλλαγμένα διευτυώθησαν εν τη ελληνική μυθολογία. Εις την μελέτην των παραδόσεων τούτων ώφειλεν ο Νάγος μέγα μέρος των γνώσεών του. Τας γνώσεις ταύτας ως αληθής φιλόσοφος, συνησθάνετο το καθήκον να μεταδίδη και προς πάντα ερευνητήν της αληθείας, και δια τούτο ουδέποτε κατά τας εκδρομάς του Ομίλου εις αρχαιολογικούς χώρους ή και οπουδήποτε αλλού εύρισκεν ευκαιρίαν, παρέλειπε το καθήκον, εφ' όσον του επετρέπετο, να ερμηνεύη τας αλληγορίας των σχετιζομένων προς τον αρχαιολογικόν χρόνον παραδόσεων.

Ένας τόπος, που προσείλκυε περισσότερον την προσοχήν του Νάγου, που η επίσκεψις του εγέννα χαράν εις την ψυχήν του και διήγειρε πολλάς μυσταγωγικάς αναμνήσεις εις το πνεύμα του, ήτο ο Υμηττός, το «Ιερόν Όρος» ή το «Όρος Προσευχής», κατά την ερμηνείαν που δίδει εις το όνομα τούτο ο ανατολιστής κ. Ελευθεριάδης. Ο Υμηττός δεν είναι μόνον το προς τας Αθήνας πλησιέστερον όρος της Αττικής, αλλά η έδρα και η κοιτίς των πρώτων μυστηρίων της Αττικής, των μυστηρίων των Λυκομηδών, των αρχηγόνων Ελευσινίων. Εκ της απλής ονομασίας των ιερών βωμών, τα οποία αναφέρει ο Πausanias ως υπάρχοντα κατά την εποχήν του εις τον τόπον τούτον, ο οποίος ανήκεν εις τον δήμον Φλιούντος της Αττικής, εύρισκεν αφορμήν ο Νάγος να τονίξη την σπουδαίαν σημασίαν των εδώ τελουμένων άλλοτε μυστηρίων, εκ των οποίων η ψυχή της ανθρωπότητος κατεμάνθανε και εβάδιζε την οδόν, ή οποία άγει εις την τελειότητα, την ευδαιμονίαν και την αθανασίαν.

Δι' όσων σας εξέθηκα, σας έδωκα ωχράν μόνον εικόνα μιας απόψεως, την οποίαν παρουσιάζει η έξοχος του Νάγου μορφή.

Κατά τον σημερινόν πανηγυρισμόν της επετείου της ιδρύσεως του Ομίλου, εθεωρήσαμεν καθήκον μας να αναμνησθώμεν αυτού και των σπουδαίων αυτού διδαγμάτων. Έχομεν όμως την πεποίθησιν, ότι η μνήμη του θα διατηρηθή επί πολλούς αιώνας, αν εκείνοι οι οποίοι ητύχησαν να χρηματίσωσι μαθηταί ή ακροαταί του θελήσωσι να ακολουθήσωσι την οδόν, την οποίαν έδειξεν Εκείνος και συνεχίσωσι το έργον του.

(Διατηρήσαμε τη γλώσσα του ομιλητή)

ΕΟΡΤΗ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Στις 7 - 5 -99 πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα διαλέξεων της Θεοσοφικής Εταιρείας, η ετήσια γιορτή του Λευκού Λωτού. Στην αρχή έλαβε το λόγο και μίλησε ο Γενικός Γραμματεύς (Πρόεδρος) της Θεοσοφικής Εταιρείας αδ. Παν. Δ. Αναγνώστου και ακολούθησαν και άλλοι ομιλητές.

Ήταν μια βραδιά τιμής και μνήμης της Έλενας Π. Μπλαβάτσκυ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Το μήνυμα της παγκόσμιας αδελφότητας

Του Χριστόφ. Καμαρωτάκη

Αδελφέ Πρόεδρε, αδελφοί μου, αγαπητοί επισκέπται

Η 8^η Μαΐου την οποία ευλαβώς εορτάζουμε κάθε χρόνο, είναι η επέτειος του θανάτου της Ε. Π. Μπλαβάτσκυ.

Δια όλους εμάς τους συνεχιστές του έργου της, είναι μια ημέρα πένθους και περισυλλογής δια το παρόν και το μέλλον.

Η αείμνηστος αδελφή μας εγεννήθη στην Ρωσία το 1831 και απεβίωσε στο Λονδίνο το 1891 σε ηλικία 60 ετών. Μέσα στον αιώνα που έζησε, η ανθρωπότητα είχε ήδη εισέλθει σε μία νέα περίοδο βιομηχανικής αναπτύξεως και κοινωνικής ανακατατάξεως. Οι αθρόες επιστημονικές ανακαλύψεις, οι νέες επαναστατικές ιδέες και η βελτίωση των όρων της ζωής εξώθησαν και παρέσυραν τους ανθρώπους στον υλισμό και την αθεΐα.

Μέσα στο βαρύ αυτό κλίμα των κοινωνικών αντιπαραθέσεων και συγκρούσεων έζησε και ανεπτύχθη η Μπλαβάτσκυ, αλλά δεν παρεσύρθη εις το ρεύμα του παραλογισμού και της πλάνης. Αντετάχθη προς αυτό με θάρρος και υπομονή, και απέδειξε με σοβαρά επιχειρήματα ότι ο άνθρωπος κατά συνθήκη είναι ύλη, κατ' ουσίαν όμως είναι πνεύμα.

Από νεαρής ηλικίας είχε όνειρα και οράματα, αλλά και εμπνεύσεις από τον αόρατο κόσμο. Η ανεπτυγμένη συνειδησή της επεκτεινότο και σε άλλους λεπτότερους κόσμους από τους οποίους αντλούσε γνώσεις και φως. Εταξίδευσε σε πολλές χώρες και εμελέτησε

από κοντά τις εσωτερικές παραδόσεις των ανθρώπων. Κι όταν πλέον ωρίμασε εσωτερικά ήρθε εις επαφή με τους Διδασκάλους της σοφίας που την μύησαν στην υπερβατική γνώση. Τα μεγάλα αυτά όντα που επιστατούν επί του πλανήτη μας την επιστράτευσαν και τη χρησιμοποίησαν ως αγγελιοφόρο δια να μεταδόσει εις τον κόσμο την απωλεσθείσα γνώση. Και το 1875 κατόπιν εντολής των αοράτων οδηγών της ιδρύει εις Νέα Υόρκη με την βοήθεια ολίγων πιστών συνεργατών της την Θεοσ. Εταιρεία απότερος σκοπός της οποίας ήταν και είναι κατά κύριο λόγο, η παγκόσμια αδελφότητα.

Ενισχυμένη από άνωθεν, αγωνίσθη σκληρά προς το ισχυρό κατεστημένο της εποχής της που ήτο λίαν εχθρικό και πολέμιο στις Θεοσ. ιδέες που διεκήρυξε δια του λόγου και της γραφίδας.

Η Θεοσ. Εταιρεία ως οργάνωση πνευματική αποβλέπouσα εις την εδραίωση της αδελφότητας μεταξύ των ανθρώπων και την αναζήτηση της αληθείας, εστηρίχθη πάνω σε τρεις θεμελιώδεις όρους και σκοπούς που έθεσαν την περίοδο εκείνη οι ιδρυτές αυτής.

Οι σκοποί αυτοί φρονώ ότι εκφράζουν κατά συνοπτικό τρόπο την πορεία που οφείλουμε ν' ακολουθήσουμε ως άτομα και ως ομάδες προετοιμάζοντες το έδαφος της νέας εποχής, που καθώς λέγει ο προφήτης Ησαΐας, «Θα έρθει μέρα που ο λύκος θα συμβόσκει με το πρόβατο και ο μύσχος με τον λέοντα».

Εάν εξετάσουμε με προσοχή το περιεχόμενο των τριών αυτών σκοπών και συλλάβουμε την αλήθεια που υποκρύπτουν, πιστεύω ότι έχουμε την δέουσα ωριμότητα να εισέλθουμε στην ατραπό εκείνη που κατά καιρούς εβάδισαν τ' ανώτερα όντα, οι πρεσβύτεροι αδελφοί μας. Οι σκοποί αυτοί πάνω στους οποίους θα πρέπει να προσανατολίσουμε τον εαυτόν μας έργω, λόγω και διανοία αποτελούν κατά την γνώμη μου τις κύριες και βασικές προϋποθέσεις δια την ανάπτυξη και πρόοδο της ψυχής μας. Οι σκοποί αυτοί κατά μίαν άλλη έκφραση είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο θα υφάνουμε με υπομονή το πνευματικό μας έργο. Καθώς είναι εις όλους γνωστό η Θεοσοφία όπως την έχει χαρακτηρίσει η Ε.Π. Μπλαβάτσκυ, δεν είναι κάποια φιλοσοφία ανθρώπινου χαρακτήρα ή μία νέα θρησκεία με τύπους και τελετουργίες, αλλ' ούτε και κάποια αίρεση από τις πολλές που υπάρχουν. Είναι η θεία γνώση, η θεία επιστήμη που κατέχουνε τα μεγάλα όντα, οι Διδάσκαλοι της σοφίας.

Δι' αυτό άλλωστε δέχεται εις τους κόλπους αυτής κάθε άνθρωπο με οποιαδήποτε φιλοσοφική τοποθέτηση ή θρησκευτική πεποίθηση, αρκεί να υιοθετεί τους τρεις σκοπούς της Εταιρείας και κυρίως τον πρώτο. Η αποδοχή του σκοπού αυτού όταν προέρχεται από τον

εσώτερο εαυτό μας, μας καθιστά δεκτικούς σε εμπνεύσεις και μηνύματα προερχόμενα από τον πνευματικό κόσμο. Ο σκοπός αυτός δεν προήρχετο απ' ευθείας από την Μπλαβάτσκυ, αλλά απο τους Διδασκάλους της σοφίας που είναι και οι πραγματικοί ιδρυταί της Εταιρείας. Εάν οι Θεόσοφοι δεν τηρήσουν και εφαρμόσουν τον σκοπό αυτόν, όχι θεωρητικά αλλά βιωματικά, κάθε προσπάθεια προς κατάκτηση των πνευματικών αληθειών είναι καταδικασμένη σε οικτρά αποτυχία. Χωρίς αυτόν δεν μας επιτρέπεται η εισδοχή στην Θεοσ. Εταιρεία και κατ' επέκταση στην ουράνια πνευματική οικογένεια. Η αποδοχή του είναι δια μας το πρώτο και αποφασιστικό βήμα στον δύσκολο δρόμο που βαδίζουμε.

Δια τούτο ας σταθούμε σ' αυτόν δια λίγο και ας τον προσέξουμε ιδιαιτέρως. «Σχηματισμός πυρήνος παγκοσμίου αδελφότητος της ανθρωπότητος χωρίς διάκριση φυλής, πίστεως, φύλου, τάξεως, ή χρώματος». Τον σκοπό αυτόν τα μέλη της Θεοσ. Εταιρείας τον ακούσαμε πολλές φορές, τον γνωρίζουμε και τον αποδεχόμεθα, αλλά μέχρι ποίου σημείου; Είναι εγχαραγμένος εις τον κηρόν της ψυχής μας όπως λέγει ο Πλάτων, ή μόνον εις την διάνοιά μας σαν μία πληροφορία και τίποτε περισσότερον; Έχουμε συνείδηση αυτού όπως έχει διατυπωθεί, ή έχουμε επιφυλάξεις; Ας είμεθα ειλικρινείς με τον εαυτόν μας και ας δούμε αμερόληπτα ποία ακριβώς θέση λαμβάνουμε απέναντι αυτού του σκοπού όταν ξαφνικά βρεθούμε αντιμέτωποι σε γεγονότα που ζούμε καθημερινώς και που μας επιβάλλουν να καθορίσουμε τη στάση μας, όχι τύποις, αλλά ουσία. Θα πρέπει να πούμε εδώ, ότι η ειλικρίνεια δια τον σπουδαστή της Θεοσοφίας στην σκέψη, αίσθημα, πράξη, αποτελεί βασική προϋπόθεση δια την κατάκτηση των πνευματικών αληθειών. Η ειλικρίνεια είναι το απαραίτητο εφόδιο δια την πνευματικήν αναζήτηση και αποκαλύπτει την αγνή πρόθεση της ψυχής δια περισσότερο φως.

Στην αρχαία εποχή των Αιγυπτιακών Μυστηρίων καθώς αναφέρεται στο βιβλίο των Νεκρών, ο μουύμενος μέσα εις την αίθουσα της κρίσεως υποχρεωνόταν να εξωμολογηθεί με ταπεινή φωνή ενώπιον των 42 δικαστών τις αδυναμίες και τα προτερήματά του.

Ο ιερεύς που τον συνόδευε σαν οδηγός και του συμπαραστέκετο στην πορεία των δοκιμασιών, επιβεβαίωνε την αλήθεια των λεγομένων. Εάν οι απαντήσεις αυτού δεν ήσαν αληθινές, η μύσις πάραυτα διακόπτετο και απεβάλετο από τον ναό ως ακατάλληλος.

Αδελφοί μου, η βασικώτερη επιδίωξη της Θεοσ. Εταιρείας ως πνευματικής οργάνωσης, δεν είναι η γνωστική πλευρά των απόκρυφων επιστημών που συνήθως καλούμε αποκρυφισμό, αλλά η

αδελφότητα μεταξύ των ανθρώπων. Αυτό προέχει και όλα τ' άλλα έπονται. Την ιδέα αυτή που εκήρυξε με τόση θέρμη ο θεάνθρωπος Ιησούς, οι άνθρωποι αντιπαρέρχονται δυστυχώς παραγνωρίζοντας την αξία και την χρησιμότητά της πάνω στο κοινωνικό και πνευματικό επίπεδο. Η αδελφότητα αυτή με τον παγκόσμιο χαρακτήρα που δεν έχει όρια και σύνορα, δεν αποτελεί εφεύρεση των ιδρυτών της Θεοσ. Εταιρείας, αλλά νόμο πνευματικό και θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηρίξουμε την ηθική την πνευματική μας υπόσταση.

Ετέθη από τους Διδασκάλους των ανωτέρων πεδίων σαν πρώτος στόχος και σκοπός στην πορεία της Μαθητείας, διότι δι' αυτού θα αφιπνίσουμε τις αρετές και δυνάμεις της ψυχής.

Ως ιδέα του θείου κόσμου εκφράζει τον αιώνιο και αναλλοίωτο καθολικό νόμο της ενότητας που αδελφώνει τα πάντα σ' ένα ενιαίο σύνολο: «Εν το παν», ή «Εν τω θεώ ζώμεν και κινούμεθα και εσμέν». Η ενότητα αυτή του παντός που υπάρχει φύσει στην δομή του σύμπαντος, κατά τους αρχαίους Έλληνες μυσταγωγούς συμβολίζεται με την θεά Αφροδίτη. Η θεότης αυτή που δεν είναι πρόσωπο αλλά ιδέα, μας αποκαλύπτει μίαν πραγματικότητα, αλλά δεν έχουμε περί αυτής συνείδηση. Φύσει είμεθα πάντες ενωμένοι, θέσει όμως είμεθα χωρισμένοι.

Το φαινόμενο αυτό της χωριστικότητας όπως αντιλαμβανέσθε δεν είναι πραγματικό αλλά φαινομενικό και διαμορφώνεται έτσι στην φυσική μας συνείδηση λόγω εσωτερικής αγνώσιας.

Σπουδάζοντας με ενδιαφέρον την θεοσοφική διδασκαλία, και τηρούντες τους κανόνες που απορρέουν από αυτήν, καλλιεργούμε αποκρύφως την ιδέα της αδελφότητας εις την ψυχή μας, εθίζοντας το πνεύμα μας στην σύλληψη των υψηλών εννοιών της θείας γνώσεως. Με τον τρόπο αυτόν ως Μαθητές της αρχαίας σοφίας εισερχόμεθα στην ατραπό της μνήσεως, το τέρμα της οποίας είναι η πνευματοποίηση. Δια να συντελεσθεί όμως αυτό το μέγα έργο, που οι εσωτερικές σχολές γνώσεως συμβολίζουν με την ανοικοδόμηση ναού, απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις εσωτερικής φύσεως. Μία από τις ουσιώδεις αυτές προϋποθέσεις η κατάκτηση της οποίας δεν είναι εύκολη και απλή είναι η Σαββική αγάπη (πνευματική αγάπη). Δι' αυτής που παρομοιάζεται με πυρ θα μετατρέψουμε ως άλλοι αλχημιστές τον συμβολικό μόλυβδο εις χρυσό.

Το βαθύτερο νόημα της Θεοσ. διδασκαλίας έχει άμεση σχέση και συγγένεια με το πνεύμα των αρχαίων Μυστηρίων, σκοπός των οποίων ήταν η θέωση του ανθρώπου. Η ανωδική αυτή πορεία της ψυχής από το σκότος εις το φως εξαρτάται από την πρόοδο και ανά-

πτυξη αυτής στον αγώνα της εναντίον των παθών. Εδώ θα ήθελα να διευκρινίσω και να πω, ότι η Θεοσοφία και η Θεοσ. Εταιρεία είναι δύο πράγματα χωριστά, τα οποία όμως έχουν συνοχή μεταξύ τους. Η Θεοσ. Εταιρεία είναι σχεδόν ανοικτή δια όλο τον κόσμο. Η Θεοσοφία όμως που αντιπροσωπεύει τη θεία γνώση είναι δια τους ολίγους, διότι οι ολίγοι είναι εκείνοι που έχουν την ωριμότητα και την αποφασιστικότητα να γίνουν Μαθητές και ακολουθήσουν την ατραπό της μυσέως. Εάν λοιπόν θέλουμε να πραγματοποιήσουμε την αδελφότητα στον χώρο μας και κατ' επέκταση στην κοινωνία και τον κόσμο, θα πρέπει να σπουδάσουμε καλώς την Θεοσοφία, όχι σαν απλοί ερευνητές, αλλά ως Μαθητές βιώνοντες την διδασκαλία της.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Του Γεωργίου Σιβροή

Αγαπητοί Αδελφοί και επισκέπται.

Η αιείμνηστος Πρόεδρος της Θ. Ε. Άννη Μπέζαντ έχει πει τα εξής: «Ο καλύτερος τρόπος να διαδώσει κανείς τη Θεοσοφία είναι να ζει τη Θεοσοφία».

Τί σημαίνει όμως να ζεις τη Θεοσοφία; Σημαίνει να βιώνεις το θεοσοφικόν ιδεώδες κατά μίαν άλλη τοποθέτηση. Τί είναι όμως αυτό το θεοσοφικόν ιδεώδες; Είναι ένα ιδεοληπτικό πλαίσιο στο οποίον εντάσσεται ο ερευνητής θεόσοφος, είναι ένα σύνολον αρχών, πεποιθήσεων και γνώσεων στις οποίες προσαρμόζεται και προσπαθεί να εφαρμόσει; ή είναι μία ζώσα πραγματικότητα, αενάως υπάρχουσα, μία ενεργός πνευματική δύναμη με την οποίαν καλείται να ταυτισθεί και να συντονισθεί για ν' αποτελέσει έτσι τον εκφραστή του υψηλού αυτού ιδεώδους, που υπήρχε προ πάντων των αιώνων και στο οποίον ή Θ. Ε. έχει δώσει το όνομα Θεοσοφία;

Η Ε. Π. Μπλαβάτσκυ, της οποίας τη μνήμη τιμούμε σήμερα, θέλοντας να δώσει μία ολοκληρωμένη εικόνα της δομής του θεοσοφικού σχήματος είχε πει τα εξής: «Η Θεοσοφία είναι η ψυχή και η θεοσοφική εταιρεία το σώμα διά του οποίου εκφράζεται η Θεοσοφική Ιδέα». Και όπως η ψυχή είναι η κινητήριος δύναμη του σώματος, έτσι και η Θεοσοφία ζωοποιεί την Θεοσοφικήν εταιρεία.

Χωρίς την ψυχή το σώμα είναι νεκρό, και χωρίς τη ζωογόνο δύναμη της θεοσοφικής Ιδέας, η εταιρεία είναι ένα άψυχο πράγμα. Η Θεοσοφική Ιδέα δεν είναι μία απλή θεωρία, ούτε το νεκρό κείμενο των βιβλίων, αλλά μία ζώσα πραγματικότητα.

Εάν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι ο όρος Θεοσοφία μεταφράζεται ως «η σοφία των θείων όντων», τότε είναι φανερόν ότι η ψυχή του θεοσοφικού οικοδομήματος είναι τα θεία όντα. Θα λέγαμε μάλιστα ότι η Θεοσοφία είναι η ψυχή, και τα μέλη της Θ. Ε. είναι το σώμα, η δε εταιρεία είναι απλώς το νομικό σχήμα εντός του οποίου στεγάζονται. Κατά τον ίδιο τρόπο που η θρησκεία είναι η ψυχή, το εκκλησίασμα το σώμα και η εκκλησία το ένδυμα. Για να λειτουργήσει δε ένας οργανισμός πνευματικά, πρέπει να υπάρχει αρμονική σχέση μεταξύ ψυχής και σώματος, που σημαίνει ότι το έσω πρέπει να ταυτίζεται με το άνω. Τότε υπάρχει ζώσα θεοσοφία, ζώσα θρησκεία, ζώσα φιλοσοφία. Ένας πραγματικός θεόσοφος, είναι ένας αληθώς θρησκευόμενος άνθρωπος, ένας γνήσιος φιλόσοφος, ένα ολοκληρωμένο όν, κάτι δηλαδή πολύ σπάνιο, δυσεύρετον, αλλά και καταφρονημένο. Υπάρχουν, όπως λέγει και η Ράντα Μπερνιέ, πολλά μέλη της Θ. Ε. αλλά λίγοι, ίσως ελάχιστοι αληθινοί θεόσοφοι. Ο άνθρωπος, ανέκαθεν, όπως υποστηρίζει ο Πλάτων, φροντίζει για την υγεία και τη περιποίηση του σώματος και αδιαφορεί παντελώς για τη ψυχή. Έτσι και με τις πνευματικές οργανώσεις, παρατηρείται το λυπηρό φαινόμενο, τα μέλη να ενδιαφέρονται κυρίως για την οργάνωση και ν' αδιαφορούν για τη ζωοποιόν Ιδέα και την εφαρμογή των διδασκαλιών, τόσο εντός του θεοσοφικού χώρου, όσο και στη καθημερινή ζωή τους.

Οι πρώτοι θεόσοφοι και κυρίως τα ιδρυτικά μέλη της εταιρείας είχαν συνείδηση αυτής της πραγματικότητας και ευρίσκοντο σε επαφή με τους αοράτους Διδασκάλους της Σοφίας, που είναι οι ενσαρκωτάι του θεοσοφικού Ιδεώδους, της θείας Σοφίας, από τους οποίους ενεπνέοντο και καθοδηγούνται. Οι σημερινοί επικεφαλής της Θ. Ε. προσπαθούν να διατηρήσουν αυτή την παράδοση, και κάθε χρόνο που συνέρχονται στην Ετήσια Γενική Συνέλευσή τους, αλλά και εις άλλας εκδηλώσεις, ενθυμούνται και επικαλούνται τους θεμελιωτάς της οργανώσεως, με την ελπίδα ότι θα λάβουν την ευλογία τους και την πολυπόθητη πνευματική Δύναμή τους.

Τοιουτοτρόπως τονίζεται, όχι μόνον η παγκοσμιότητα, αλλά κι η διαχρονικότητα της θεοσοφικής Ιδέας, μιας Ιδέας που δεν ανήκει σε καμία οργάνωση, που δεν είναι κτήμα κανενός, δεν έχει όνομα, ούτε ετικέτα, αλλά υπάρχει για όλους τους ανθρώπους, από αμνημο-

νεύτων χρόνων, προ πάντων των αιώνων, και δεν θα πάψει να λειτουργεί όσο συνεχίζεται ο κύκλος της εξελίξεως βάσει του θείου Σχεδίου. Διότι τα όντα αυτά είναι, όπως λέγει και ο Πλούταρχος, οι εντολοδόχοι, και αξιωματούχοι του Θεού, η δε δράσης των έχει την αφετηρία της στη δημιουργία του κόσμου.

Η ύπαρξις των ουρανίων αυτών οντοτήτων δεν έγινε για πρώτη φορά φανερή απ' την Θεοσοφική εταιρεία. Η Θ. Ε. δεν ήλθε ν' αποκαλύψει στην ανθρωπότητα κάτι καινούργιο, αλλά να της υπενθυμίσει το αενάως υπάρχον, αυτό που αναφέρεται σ' όλες τις παραδόσεις, και το οποίον με τη πάροδο του χρόνου έχει ατονίσει, κι' έχει λησμονηθεί. Οι νόμοι που διέπουν τη ζωή, όπως το Κάρμα και η Μετενσάρκωση, δεν είναι καινούργιοι και έχουν χιλιοειπωθεί. Εκείνο που διαφεύγει της προσοχής των περισσοτέρων είναι η ύπαρξις και η δράσις των θείων όντων. Και αυτό βεβαίως όταν επαναλαμβάνεται σαν μία πληροφορία καταντάει να γίνεται μία ρουτίνα. Η συνειδητοποίησις της υπάρξεως του αοράτου αυτού κόσμου είναι αναμφιβόλως μία πολύ προχωρημένη εμπειρία και δημιουργεί την προοπτική για κάτι νέο, κάτι καινούργιο. Δημιουργεί την ελπίδα της θείας παρουσίας.

Κάποτε ένας διακεκριμένος Θεόσοφος είχε θέσει στον Κρισναμούρτι την εξής ερώτηση: «Θα έσφαλα εάν έλεγα ότι, παρ' όλην την φραστικήν εκ μέρους σας καταγγελία των θεοσοφικών αρχών και πεποιθήσεων, εκπληρείτε το κεντρικόν αντικείμενο της θεοσοφίας; Διδάσκαλε την πραγματική Θεοσοφία; επομένως δεν υπάρχει πραγματική αντίθεσις μεταξύ της θέσεώς σας και της θέσεως της Θ. Ε. Η απάντησις του Κρισναμούρτι ήταν εκτεταμένη, θα αναφέρω όμως εδώ ορισμένα σημεία της, τα οποία σχετίζονται με το υπό εξέταση θέμα:

«Θα πρέπει να σας πω, ότι η Θεοσοφία και η Θ. Ε. είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Και είναι σημαντικό ν' ανακαλύψουμε εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ θεοσοφίας και Θ. Ε. Ασφαλώς οι Διδασκαλίες του Χριστού είναι κάτι διαφορετικό από την εκκλησία. Οι Διδασκαλίες του Βούδδα είναι διαφορετικές από το βουδδισμό, την οργανωμένη θρησκεία. Αναμφιβόλως, η Διδασκαλία είναι ένα πράγμα και η οργανωμένη εταιρεία, η οργανωμένη θρησκεία, η οργανωμένη διδασκαλία, είναι άλλο, δεν είναι; Και υποθέτω ότι ενδιαφέρεσθε για το κεντρικό αντικείμενο της Θεοσοφίας που είναι η θεία σοφία.

Το ερώτημα λοιπόν είναι εάν μπορεί η σοφία ν' αναζητηθεί σ' ένα βιβλίο. Μπορεί η σοφία να δοθεί από έναν άλλον, μπορεί η

σοφία να περιγραφεί, να μπει σε λέξεις, να ρηματοποιηθεί, να μαθευθεί και να επαναληφθεί; είναι αυτό σοφία; Όταν επαναλαμβάνω την ρηματοποίηση της εμπειρίας ενός Βούδδα, είναι αυτό σοφία; Και δεν είναι η επανάληψις αυτή ένα ψέμα; Δεν θα πρέπει η σοφία να γίνει άμεσα αισθητή; Και δεν μπορώ να βιώσω τη σοφία όταν έχω μόνο τη πληροφορία περί της σοφίας ενός άλλου. Μπορεί η σοφία να οργανωθεί και να διαδοθεί προς όφελος των άλλων; Μπορεί η σοφία να γίνει αντιληπτή μέσω της αυθεντίας; Δεν θα πρέπει να ανακαλυφθεί δια της αμέσου εμπειρίας και όχι διά της τεχνικής του γινώσκειν, τι έχει πει ένας άλλος περί της σοφίας;

Όταν λέτε ότι «δεν υπάρχει ουδεμία θρησκεία υπερτέρα της Αληθείας», αυτό σημαίνει ότι το κεντρικό αντικείμενο της Θεοσοφίας είναι η ανεύρεσις της Αληθείας, δεν είναι; Να ανακαλύψεις την Αλήθεια, να την κατανοήσεις, να την αγαπήσεις; Επομένως, μπορεί το κεντρικό αντικείμενο της Θεοσοφίας, που είναι σοφία και αλήθεια, να εκφρασθεί μέσω μιας οργανωμένης εταιρείας; ή μπορεί μία οργανωμένη εταιρεία να βοηθήσει κάποιον να φθάσει στην Αλήθεια; Τί είναι μία οργανωμένη εταιρεία, ποια είναι η λειτουργία της; Να διαδώσει, να μεταφράσει αυτή τη σοφία, αυτή την αλήθεια, δεν είναι;

Είσατε σ' αυτή την εταιρεία επειδή σας συνδέουν κάποιες απόψεις; ή έχετε συγκεντρωθεί ως ένα μέσον αναζήτησεως της αληθείας και αλληλοβοηθείας ανευρέσεώς της. Πιστεύω ότι θα πρέπει ν' αλληλοβοηθούμεθα να είμαστε ελεύθεροι, ούτως ώστε η Αλήθεια να μπορέσει να έλθει σε μας. Η λέξις «αλήθεια» δεν είναι η Αλήθεια, είναι; Απλώς διαδίδετε τη λέξη «αλήθεια», «μετενσάρκωσις», ή την εξηγείτε· αλλά η λέξις «αλήθεια» δεν είναι η Αλήθεια. Πρέπει να την βιώσετε· και υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ του ν' αναζητείτε την αλήθεια, ή η Αλήθεια να έλθει σε σας. Δεν λέγω ότι θα πρέπει να φύγετε από την Εταιρεία σας. Εάν όμως νομίζετε ότι είστε αναζητηταί της Αληθείας και έχετε συγκεντρωθεί για να βρείτε την Αλήθεια, φοβάμε ότι ασχολείσθε με αυτό πολύ λανθασμένα. Εάν λέτε ότι «προσπαθούμε να είμαστε αδελφικοί» θα έλεγα και πάλιν ότι βρίσκεσθε σε λανθασμένο δρόμο, διότι η αδελφότης δεν είναι στο τέλος του διαδρόμου· και αν λέτε ότι καλλιεργείτε την ανοχή, την αδελφότητα, θα έλεγα ότι η αδελφότης και η ανοχή δεν υπάρχουν. Δεν μπορούν να καλλιεργηθούν, δεν καλλιεργείται η ανοχή. Όταν αγαπάτε κάποιον δεν καλλιεργείτε την ανοχή. Μόνον ο άνθρωπος που δεν έχει καθόλου αγάπη στη καρδιά του καλλιεργεί την ανοχή· είναι και πάλιν ένα διανοητικόν ανδραγάθη-

μα.

Η Αλήθεια μπορεί να έλθει σε σας μόνον όταν ο νους και η καρδιά σας είναι απλά, καθαρά, και υπάρχει αγάπη στη καρδιά σας. Όχι εάν η καρδιά σας είναι γεμάτη με τα πράγματα του νου. Όταν υπάρχει αγάπη στη καρδιά δεν ομιλείτε περί οργανωμένης αδελφότητας. Για να δεχθείτε την Αλήθεια πρέπει η καρδιά να είναι γεμάτη και ο νους άδειος. Τώρα έχετε το νου γεμάτο και τη καρδιά άδεια.

Επειδή λείπει από τα ανθρώπινα όντα το εκπληκτικό αμάραντο λουλούδι, που εμείς το ονομάζουμε Λευκό Λωτό και που λέγεται αλήθεια, ή πραγματικότητα, ή μακαριότητα, ή Θεός, ή ομορφιά, ή αγάπη, γι' αυτό η καρδιά τους είναι άδεια. Λείπει από τον εαυτό τους αυτή η ποιότητα αγάπης, δεν υπάρχει αυτή η φλόγα μέσα στην καρδιά τους.

Αδελφοί μου,

Απ' όσα αναφέραμε προηγουμένως προκύπτει ότι το Θεοσοφικόν Ιδεώδες είναι η κοινή Αλήθεια που φυσιολογικά πρέπει να ενώνει όλους τους Θεοσώφους, και που σήμερα μας συνδέει μεν θεωρητικά, όχι όμως πραγματικά. Το πνεύμα των Διδασκάλων της Σοφίας δεν είναι ενεργόν στους κόλπους της Εταιρείας. Εάν συνειδητοποιήσουμε το κενό αυτό μέσα μας, τότε θα έχουμε σημειώσει μία σημαντική πρόοδο στην Θεοσοφική σταδιοδρομία μας.

Άσκηση Αναπνοής

Το να αναπνέει κανείς βαθιά είναι ένα ισχυρό φάρμακο, τόσο προληπτικό, όσο και θεραπευτικό... Αναπνέοντας βαθιά, να σκέφτεστε με όλη σας την πεποίθηση ότι δέχετε από τον αέρα τις θεϊκές ευλογίες. Πολλοί δυσκολεύονται να πιστέψουν ότι ο Θεός τοποθέτησε στον αέρα όλα τα αναγκαία και χρήσιμα για την υγεία μας στοιχεία... Να είστε πλέον συνειδητοί ότι αναπνέοντας, απορροφάτε τη θεία ζωή.

Αυτήν την θεία ζωή, αυτήν την εξαιρετικά πολύτιμη πεμπτουσία που περιέχεται στον αέρα, οι Ινδοί γιόγκι την έχουν ονομάσει «πράνα». Το «πράνα» είναι στη βάση όλων των ενεργειών του σύμπαντος. Περισσότερο άφθονο θα το βρείτε το πρωί, στην ανατολή του ήλιου...

Αναπνέοντας, πρέπει να επιβλέπετε τη θέση της σπονδυλικής στήλης, ώστε να την κρατάτε όσο το δυνατόν πιο όρθια...

Αν είστε ταραγμένοι, γιατί δε ζητάτε τη βοήθεια των πνευμόνων;

Είναι ικανοί να σας βοηθήσουν. Για 2 ή 3 λεπτά, εισπνεύστε και εκπνεύστε βαθιά και θα ξαναβρείτε τη γαλήνη σας...

Πρέπει ν' αναπνέετε αργά, βαθιά και μάλιστα, κάπου κάπου, να συγκρατείτε λίγα δευτερόλεπτα τον αέρα μέσα στους πνεύμονες πριν να εκπνεύσετε. Γιατί; Για να τον «μασήσετε». Ναι, οι πνεύμονες ξέρουν να «μασούν» τον αέρα, όπως το στόμα ξέρει να μασάει τις τροφές.

Όμοραμ Αϊβανχόφ (Αρμονία και υγεία).

Η αγνή φυσιολατρεία

Από το βιβλίο του Γεωργίου Κρουσταλλάκη, καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Ο Γέρων Πορφύριος, ο πνευματικός πατέρας και παιδαγωγός»

Ο σεβάσμιος Γέρων δεν ήταν μόνο διδάσκαλος του Ευαγγελίου, παιδαγωγός των νέων ανθρώπων και φωτισμένος από τη χάρη του Θεού σύμβουλος της οικογένειας. Ήταν επιπλέον και μία ευαίσθητη, λεπτή και ποιητική φύση. Αγαπούσε τα πουλιά, αγαπούσε τα άνθη, τον συγκινούσε η φύση.

Του άρεσε να ξυπνά τα πρωϊνά και να βλέπει τον ήλιο να αναδύεται μέσα από το πέλαγος. Περνούσε ένα μεγάλο διάστημα του χρόνου, χειμώνα και καλοκαίρι, στην περιοχή της Αχλαδερίης, δίπλα στο εξωκκλήσι του Αγίου Αντωνίου, στην Εύβοια. Από εκεί αγνάντευε το πέλαγος, προσευχόταν και στοχαζόταν. Συχνά τον ακούμε να λέει: «Είχα βγει έξω πρωϊ - πρωϊ, για να δω το Αιγαίον πέλαγος και να μου έρθει το άρωμα της θαλάσσης...».

Πολλές φορές ο Γέρων έλεγε: «Ο Χριστός δεν θέλει κοντά του χοντροκομμένους ανθρώπους, αλλά λεπτούς... Οι Άγιοι είναι ποιητές... Πόση πράγματι ποιητικότητα υπάρχει στη θέα, στη διδασκαλία, στο έργο του Κυρίου, στη θάλασσα της Τιβεριάδας! ».

- «Διαβάστε το ψαλτήρι», συμβούλευε, «γλυκαίνει την ψυχή».

-«Αγαπήστε τη φύση. Ξυπνήστε το πρωϊ, προέτρεπε πνευματικά του παιδιά, «να δήτε το βασιλιά ήλιο να βγαίνει ολοπόρφυρος από

το πέλαγος». Τους παρακινούσε επίσης να κάθονται μπροστά στη θάλασσα και να στοχάζονται της μυστικές φωνές της φύσης, να ηρεμούν, να κάνουν εκδρομές, να ανεβαίνουν στα βουνά, να θαυμάζουν τον έναστρο ουρανό, να χαίρωνται τους αγρούς, τα λουλούδια, τα δέντρα, την άνοιξη, το χειμώνα, το χιόνι.

Αυτή η ευαισθησία πίστευε πως συντελεί στην πνευματική και ψυχική ωρίμανση του ανθρώπου, πως δρομολογεί μια βαθύτερη κοινωνία με το Θεό, πως είναι η αρχή μιας δοξολογίας για το ατελεύτητο μεγαλείο Του.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ

Του Κ. Γρηγοριάδη

Για την αρετή και την κακία, πολλοί έχουν ασχοληθεί. Άλλοι σε λεπτομέρειες και άλλοι σε γενικές γραμμές. Όλοι μας λίγο πολύ έχουμε μια ιδέα των ιδιοτήτων της αρετής και της κακίας.

Οι περισσότεροι από μας προτιμούμε να σχετιζόμαστε με άτομα τα οποία διαθέτουν αρετήν και όχι κακία. Εμείς όμως οι ίδιοι σπανάως ελέγχουμε τον εαυτό μας κατά πόσο η συμπεριφορά μας προς τον πλησίό μας είναι με γνώμονα την αρετή και όχι την κακία.

Για το ειδικό αυτό θέμα ασχολήθηκε και ο Πλούταρχος στα «Ηθικά» και θα ήθελα να σταχυολογήσουμε ορισμένα από αυτά.

Ο Πλούταρχος αρχίζει με ένα παράδειγμα γράφοντας ότι φοράμε τα ρούχα για να ζεσταθούμε. Φυσικά, τα ρούχα δεν είναι αυτά καθεαυτά ζεστά, αλλά απλούστατα συγκρατούν την θερμότητα που εκπέμπει το σώμα μας και τα ρούχα συγκρατούν αυτήν την θερμότητα για να μην σκορπισθεί στο περιβάλλον. Το ίδιο ισχύει και για τις ανθρώπινες υποθέσεις. Πολλοί πιστεύουν ότι εάν διαθέτουν τεράστιες κατοικίες και έχουν υπηρέτες και χρήματα θα ζήσουν ευχάριστα. Η ευχαρίστηση όμως και η ευτυχισμένη ζωή δεν προέρχεται μόνον από εξωτερικά πράγματα, αντιθέτως ο άνθρωπος αντλεί από το δικό του σωστό χαρακτήρα, σαν να είναι πηγή απόλαυσης και χαράς που προστίθενται στα πράγματα που τον περιβάλλουν.

Έτσι ο πλούτος είναι πιο ευχάριστος και η φήμη και η δύναμη πιο λαμπρές όταν συνοδεύονται από την χαρά που βγαίνει μέσα από την ψυχή και έτσι οι άνθρωποι υπομένουν την φτώχεια και τα

γγρατεία πιο ανάλαφρα ανάλογα με την φυσική ηρεμία και την ποιότητα του χαρακτήρα τους.

Προσθέτει επίσης ο συγγραφέας, ότι όπως τα αρώματα κάνουν να ευωδιάζουν παλιά και φθαρμένα ρούχα, έτσι και ο τρόπος ζωής αν συνοδεύεται από αρετή, είναι δίχως βάσανα και στενοχώριες, ενώ αντίθετα κάθε ανάμειξη κακίας κάνει τα πράγματα που φαίνονται λαμπρά και πολύτιμα, να γίνονται λυπηρά, αηδιαστικά και ανεπιθύμητα στους κατόχους τους.

Εάν κάποιος κατοικεί με κακό άνθρωπο, μπορεί κάλλιστα να απαλλαγεί από αυτόν, αλλά εάν κατοικεί μέσα του η κακία τον καίει συνεχώς και πηγαίνει γρήγορα σε άσχημα γεράματα, διότι η κακία που έχει μέσα του είναι κακός συγκάτοικος και είναι υποχρεωμένος ν' ακολουθεί τις εντολές της.

Το σώμα του κακού ανθρώπου μόνον όταν κοιμάται αναπαύεται, όχι όμως και η ψυχή του, διότι και τα όνειρα που βλέπει είναι άσχημα και εφιαλτικά.

Την ημέρα η κακία προσαρμόζει την στάση της ανάλογα με το περιβάλλον που βρίσκεται, διότι ντρέπεται και καλύπτεται στον ύπνο όμως ανακινεί όλες τις επιθυμίες της και ξυπνά πάλι την κακοήθεια και την ακολασία της, απολαμβάνοντας την παρανομία όσο μπορεί με εικόνες και οράματα που δεν καταλήγουν στην ηδονή ή την ικανοποίηση της επιθυμίας, αλλά που έχουν μόνο την δύναμη ν' ανακινούν και να ερεθίζουν τα πάθη και τις νοσηρές κλίσεις. Ποιό είναι λοιπόν το όφελος από την κακία όταν πουθενά δεν μπορεί κανείς να βρει την λύτρωση από τις έγνοιες και την λύπη, όταν δεν μπορεί να απολαύσει την αταραξία και την ηρεμία;

Όσο χρυσάφι και ασήμι κι αν μαζέψεις και όσους υπηρέτες κι αν έχεις αν δεν κατανικήσεις τα πάθη της ψυχής σου, είναι σαν να προσφέρεις κρασί σε κάποιον που έχει πυρετό και αντί να τον δυναμώσεις του επιδεινώνεις την κατάσταση του. Θα γίνεις αυτάρκης, εάν κατανοήσεις ποιό είναι το καλό και το αγαθό, θα ζεις πολυτελή ζωή μέσα στη φτώχεια σου και δεν θα βρίσκεις μικρότερη ικανοποίηση στην ανέμελη ζωή του απλού πολίτη, απ' όσα θα εύρισκες εάν ήσουν πολιτικός ηγέτης ή στρατηλάτης.

Ο πλούτος θα σου δίνει χαρά για το καλό που θα μπορείς να κάμεις και τότε θα αισθανθείς πραγματικά πλούσιος, βλέποντας τους φτωχούς να χαίρονται από την ανακούφιση που τους προξενείς.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ - ΜΟΙΡΑ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΤΟΥ

Του Χαράλαμπου Μπάρακλη

Κατά την ελληνική μυθολογία, ειμαρμένη ή μοίρα ονομάζεται η απόφαση τριών Θεοτήτων, των μοιρών, που καλούνται **Κλωθώ**, **Λάχεσις** και **Άτροπος** και οι οποίες συνδέονται και καθοδηγούνται από τον υψιστο θεό, **το Δία** και γι' αυτό του δίδεται η ονομασία μοιραγέτης¹. Δηλαδή η ειμαρμένη κατά τη μυθολογία καθορίζεται από θεία πνεύματα, υπό την επίβλεψη του υπερτάτου Θεού.

Η ψυχή από την αρχή που εμφανίζεται υπόκειται στο νόμο της εξέλιξης. Αφού διατρέξει την πορεία της στη γη, ανέρχεται στους ουράνιους κόσμους της γαλήνης και της χαράς. Στο ανθρώπινο στάδιό της η εξέλιξή της θα ήταν απρόσκοπτη, εάν ο άνθρωπος προσαρμόζετο με την αρμονία που υπάρχει στη φύση, η οποία στο ηθικό επίπεδο, εκφράζεται με την αγάπη, την αγνότητα, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία, την αλληλεγγύη, την ανιδιοτέλεια.

Λόγω όμως της αμάθειας και της ελευθερίας που έχει ο άνθρωπος, δεν ακολουθεί πάντα το φυσικό δρόμο, αλλά παρεκτρέπεται και δημιουργεί κακίες και πάθη.

Ο θείος πνευματικός κόσμος δεν τον άφησε αβοήθητο, ώστε να αποτελματωθεί στην κακία του και από αγάπη και αλληλεγγύη εθέσπισε το νόμο της ειμαρμένης. Με το νόμο αυτό πληρώνονται οι αδικίες που χαρακτηρίζουν τις πράξεις των ανθρώπων και αποδίδεται δικαιοσύνη με την τιμωρία των κακών και την αμοιβή των ενάρετων και αγαθών.

Στη φύση λειτουργούν φυσικοί νόμοι, τους οποίους ο άνθρωπος σαν ζωικός οργανισμός είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει. Εάν τους παραβεί, υφίσταται άμεσα τις συνέπειες χωρίς την παρέμβαση καμιάς πνευματικής αρχής. Για τις παραβάσεις όμως των ηθικών νόμων οι κυρώσεις επιβάλλονται από την ειμαρμένη. ● δοκιμασίες της ψυχής από την ειμαρμένη είναι σαν τα φάρμακα που δίδονται για τις αρρώστιες του σώματος.

Η ειμαρμένη δοκιμάζει τον άνθρωπο με σκοπό να τον βοηθήσει να προσαρμοσθεί με τους ηθικούς νόμους, γιατί καμιά διδασκαλία

δεν είναι ικανή να τον διαπαιδαγωγήσει και να τον κάνει να αντιληφθεί το κακό που διαπράττει, όσο οι δοκιμασίες και ο πόνος. Αυτά και μόνα τον διδάσκουν να μην πράττει στους άλλους εκείνα που δεν θα ήθελε να υφίσταται ο ίδιος: «**τω πάθει μάθος**»² λέει ο τραγικός Αισχύλος. Από τον πόνο δηλαδή βγαίνει η γνώση. Ο πόνος είναι το καμίνι, που μετατρέπει τη σκληρότητα και την κακία της ψυχής, σε καλοσύνη και αγάπη.

Η πεποίθηση για την ειμαρμένη ή τη μοίρα των ανθρώπων δεσπόζει στη λαϊκή μας σοφία με πλήθος εκφράσεων, όπως:

- *Τά' χει η μοίρα μου γραμμένα,
δεν παρέρχεται κανένα.*
- *Τά' χει η μοίρα στο χαρτί, πελέκι δεν τα κόβει.*
- *Η μάνα γεννά κι η μοίρα μοιράζει.*
- *Λάθος γιατρού,
θέλημα Θεού*
- *Έτσι μου ήτανε γραφτό.*
- *Γραφτό του ήταν να το πάθει.*
- *Της Τύχης μ' έκαμ' αγωγή κ' η Τύχη μου εμένα'
ό,τι παθαίν' ο άνθρωπος απ' το Θεό γραμμένα.*

Στην ύπαρξη της ειμαρμένης υπήρχε βαθύτατη πίστη στην αρχαία ελληνική διανόηση. Ο ιδρυτής της νεοπλατωνικής φιλοσοφίας Πλωτίνος λέει: «**Οι Μοίρες και η μητέρα τους η Ανάγκη, περιστρέφουν το Αδράχτι και υφαίνουν την τύχη του καθένα, όταν γεννιέται**»³. Ο αρχαίος ποιητής Φιλήμων λέει: «**Μαζί με τη σωματική μας υπόσταση, αμέσως μόλις γεννιόμαστε προστίθεται σε μας και η μοίρα**»⁴. Ένας παλαιός ορφικός ύμνος λέει: «**Όλα γενικά όσα μας συμβαίνουν, τα γνωρίζει η Μοίρα κι ο νους του Διός σ' όλη τους τη διάρκεια**»⁵.

Οι δοκιμασίες που επιβάλλονται από την ειμαρμένη, αποτελούν μέσον εκπαίδευσης των ψυχών, ώστε να γίνουν αγαθότερες και δικαιότερες. Ο νόμος της ειμαρμένης είναι ο κυριότερος δάσκαλος των ψυχών, γιατί υπαγορεύει να υφίσταται η ψυχή τα κακά που διέπραξε στους άλλους.

Μέσα σε κάθε σκέψη, συναίσθημα ή πράξη, βάζει ο άνθρωπος ένα σπόρο που αρχίζει να φυτρώνει. Κι αν φάνηκε αχάριστος, άδικος, σκληρός, βίαιος, θα ξαναβρεί πάνω στο δρόμο του την ίδια αχαριστία, την ίδια αδικία, την ίδια σκληρότητα, την ίδια βία. Θα πέσουν επάνω του και τότε θα αρχίσει να αντιλαμβάνεται ότι υπάρχει μια Κοσμική Νοημοσύνη, που καταγράφει τα πάντα και ότι δεν μπορεί να συλλέξει παρά τους καρπούς, που προέκυψαν από τους

σπόρους που φύτεψε. Η λαϊκή σοφία λέει: «Κάμεις καλό, κάμεις κακό, θά 'ρθει γυρεύοντάς σε».

Η ειμαρμένη του κάθε ανθρώπου καθορίζεται από τις ατέλειες και τις ανάγκες της ίδιας της ψυχής του. Κάθε άνθρωπος δηλαδή με την ψυχική του ζωή υφαίνει την ειμαρμένη της επόμενης ενσάρκωσής του. Ο βαθυστόχαστος φιλόσοφος Ηράκλειτος λέει: *«Ο χαρακτηρας του ανθρώπου δημιουργεί τη μοίρα του»⁶*. Το ίδιο λέει και ο λαός: «Το μυαλό μας, μοίρα μας».

Υπάρχουν άνθρωποι που δοκιμάζονται από αρχή της γέννησής τους, όπως είναι οι εκ γεννητής ανάπηροι και από αμάθεια ερμηνεύεται ότι ο Θεός είναι άδικος. Δεν προβληματίζονται οι άνθρωποι για τα βαθύτερα αίτια, που είναι η ειμαρμένη αυτών των ανθρώπων και που έχει σχέσει με την ψυχική τους ιστορία, δηλαδή με την προηγούμενή τους ζωή.

Ο Ιπποκράτης σ' ένα σύγγραμμά του αναφέρει περιπτώσεις ανιάτων ασθενειών και γράφει σχετικά: *«Σ' ἐμένα φαίνεται ότι αυτά τα νοσήματα οφείλονται σε θεία Δίκη»⁷*. Δηλαδή, κατά τον Ιπποκράτη, οι ασθένειες οφείλονται σε θεία τιμωρία από παλαιά ολισθήματα της ψυχής. Το Θεϊόν δεν εκδικείται, αλλά διαπαιδαγωγεί. Η σοφία του λαού λέει: «Το στραβό το ξύλο η φωτιά το ισιάζει». Η σκληρότητα της ψυχής θεραπεύεται με σκληρές δοκιμασίες.

Όταν ο Χριστός εθεράπευσε τον επί 38 χρόνια παραλυτικό και μετά αυτός πήγε να τον ευχαριστήσει, του απάντησε: *«Είδες έγινες υγιής· μην αμαρτάνης πλέον»⁸*. Δηλαδή ο Χριστός με σαφήνεια του εξήγησε ότι η αναπηρία του οφείλετο σε αμαρτίες του δηλαδή σε παλαιές του σκληρές πράξεις.

Ο Πλάτων αναφέρει στους «νόμους» του την τύχη των εγκληματιών: *«Η τιμωρία των εγκλημάτων γίνεται (και) στον άδη, αλλά όταν ο άνθρωπος ξαναγυρίσει στον κόσμο μας, είναι αναγκαίο να υποστεί την ποινή που επιβάλλουν οι νόμοι της φύσεως, παθαίνοντας το ίδιο ακριβώς που έκανε στο θύμα του και τελειώνοντας τη ζωή του με τον ίδιο τρόπο»⁹*. Την ίδια έννοια είχαν και τα λόγια του Χριστού προς τον μαθητή του Πέτρο, όταν τον συμβούλευσε: *«Βάλε πάλι το μαχαίρι σου εις την θήκην του, διότι όλοι όσοι κρατούν μαχαίρι (για να κάνουν κακό) με μαχαίρι θα πεθάνουν»¹⁰*.

Ο Πανσανίας εξιστορεί ένα γεγονός από την αρχαία Σπάρτη, για να τονίσει στο τέλος την πεποίθησή του ότι κάθε άνθρωπος πληρώνει το κακό που έχει κάνει: *«Ο Βασιλιάς αυτής Φίλιππος, όταν ανέλαβε την εξουσία, δηλητηρίασε και σκότωσε έξι ανθρώπους, που*

δεν συμφωνούσαν με τη βία που ασκούσε. Την ίδια τύχη όμως είχε και ο γιος του Δημήτριος από το ανθρωποκτόνο δηλητήριο. Τον φόνευσε ο αδελφός του Περσέας και εξ αιτίας αυτού ο Φίλιππος βυθίστηκε σε βαθύτατη λύπη και πέθανε από μαρασμό. Και καταλήγει ο Πανσανίας: «Τα γράφω αυτά έχοντας στο μυαλό μου τους θεόπνευστους στίχους του ποιήματος του Ησιόδου, ότι αυτός που επιβουλεύεται αδικίες για τον άλλον, τις στρέφει πρώτα εναντίον του εαυτού του¹¹».

Οι Ινδοί το νόμο της ειμαρμένης τον ονομάζουν νόμο του Κάρμα. Ο Ινδός φιλόσοφος Παραμχάνσα Γιογκανάντα στο κλασικό βιβλίο του «Η αυτοβιογραφία ενός γιόγκι» γράφει:

«Ο ισορροπιστικός νόμος του Κάρμα (Αιτιατού), όπως εκτίθεται στις Γραφές των Ινδών, είναι δράσις και αντίδρασις, αιτία και συνέπεια, σπορά και συγκομιδή. Κατά το διάστημα της φυσιολογικής του υπάρξεως, κάθε άνθρωπος, με τις σκέψεις και τα έργα του, δημιουργεί τη Μοίρα του, αυτό δηλαδή που αργότερα θα ονομασθή «πεπρωμένον». Οιασδήποτε δυνάμεις του Σύμπαντος και αν, καλώς ή κακώς, έθεσε σε κίνησιν ο άνθρωπος, οφείλουν να γυρίσουν οπίσω σ' αυτόν, στο σημείον εκκινήσεως, σαν ένας κύκλος που πρέπει να συμπληρωθή.

Ο Έμερσον είχε γράψει: «Ο κόσμος είναι μία μαθηματική εξίσωσις. Όπως και αν στρέψη κανείς, θα ισορροπήση. Κάθε μυστικό αποκαλύπτεται, κάθε έγκλημα τιμωρείται, κάθε αρετή ανταμείβεται και κάθε αδικία επανορθώνεται, με σιωπή και βεβαιότητα».

Όταν εννοήση κανείς ότι το Κάρμα (Αιτιατόν) είναι ένας νόμος δικαιοσύνης, τον οποίον προκάλεσαν οι αδικίες της ζωής, θα αισθανθή ότι μειούται η δυσφορία και η διαμαρτυρία της διανοίας του εναντίον του Θεού και των ανθρώπων¹²».

Ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου σ' ένα διήγημά του αναφέρεται στα δεινά ενός ανθρώπου και γράφει: «Όσα υπέφερεν ως τώρα ήταν σωστό να τα υποφέρει! Κ' εκείνα τα δεινά που θα τον περιμένουν, πάλι θα του πρόπον! Τα πάντα είναι γραμμένα¹³».

Στην αρχαία ελληνική διανόηση υπάρχει διάχυτη η αξιωματική φράση: «Όταν κάνεις το κακό να περιμένεις να το πάθεις¹⁴». Ο Σοφοκλής στην «Αντιγόνη» λέει: «Ο καλός με τον κακό δεν έχουν την ίδια μοίρα¹⁵». Στα «Χρυσά Έπη» του Πυθαγόρα αναφέρεται: «Οι άνθρωποι έχουν συμφορές, τις οποίες οι ίδιοι δημιουργούν στους εαυτούς τους, οι δυστυχείς¹⁶».

Η λαϊκή σοφία με πλήθος φράσεων, τονίζει ότι ο άνθρωπος θα υποστεί αναπόφευκτα τις συνέπειες των πράξεών του. Όπως:

- Μαζώνει πέτρες για το κεφάλι του.
- Άσωστα τα βάσανά σου,
μ' άσωστα και τα κακά σου.
- Το κρίμα εγκαστρώνεται και με καιρόν γεννιέται.
- Το κακό που έκαμες θα σπάσει στο κεφάλι σου.
- Κατά το νήμα που θα υφάνεις τέτοιο πανί θα βγει.
- Αδικιάς σπειρί σπαρμένο, κι αν φντρώσει, δεν σταχνάζει.

Εναντιότητες και δοκιμασίες περνούν και οι καλοί άνθρωποι και οι σοφοί της γης δίνουν την ερμηνεία ότι συμβαίνουν για να αναπτύξουν τις πιο υψηλές αρετές. Για να εκδηλώσουν μεγαλύτερες ψυχικές δυνάμεις. Για να αποκτήσουν γαλήνη ψυχής τόσο, ώστε να μην επηρεάζονται από τα δυσάρεστα περιστατικά της ζωής και την κακία των ανθρώπων. Για να νικήσουν και τον τελευταίο πειρασμό ανθρώπινης αδυναμίας. Για να γίνουν τέλειες υπάρξεις, που θα ακτινοβολούν αρμονικά αγάπη και σοφία.

Πολλές φορές τίθεται το ερώτημα. Είναι δυνατόν οι άνθρωποι να αποφύγουν το πεπρωμένο τους; Από τη ριζωμένη πίστη του λαού¹⁷, αλλά και από την αρχαία ελληνική σοφία η απάντηση είναι αρνητική. Δεν μπορεί ο άνθρωπος να αποφύγει την ειμαρμένη του οτιδήποτε και αν κάνει. Είναι ανώτερη από τη θέλησή του. Κατά τον Σοφοκλή «*η μοίρα είναι μια φοβερή δύναμη*¹⁸». Και ο Ευριπίδης λέει: «*Δε μπορείς να φανείς πιο δυνατός από τη μοίρα*¹⁹».

Οι Μοίρες που αντιπροσωπεύουν τα σοφότερα πνεύματα, ορίζουν την ειμαρμένη των ανθρώπων με σοφία, δικαιοσύνη και αγάπη. Ο Ευριπίδης σε κάποιο έργο του, απευθύνεται προς τα υπέροχα αυτά πνεύματα με τα λόγια: «*Ω Μοίρες, που δίπλα στο θρόνο του Δία κάθεστε πιο κοντά απ' όλους τους θεούς*²⁰...»

1. Πανσανία, Ε, 15, 5. Η, 37, 1. Ι, 24, 4
2. Αγαμέμνων, 177.
3. «Αι Μοίραι δε και η Ανάγκη μήτηρ ούσα στρέφουσι και εν τη γενέσει εκάστου επικλώθουσι». (Εννεάδες, Β, 3, 9)
4. «Μετά των σωμάτων
ημῶν, όταν γινώμεθ' ευθύς κη τύχη
προσγίγνεθ' ἡμῖν» (Αποκατερών, Meineke)
5. «(Επεί γ') όσα γίγνεται ἡμῖν,
Μοίρά τε και Διός οἶδε νόος διαπαντός άπαντα» (Ύμνοι,
Μοιρών, 13 - 14, Hermann).
6. «Ήθος ανθρώπω δαίμων» (Ανθολ. Στοβαίου, ΡΔ, 23)
7. «Εμοί δε και αντώ δοκεῖ ταύτα τα πάθεα θεία είναι» (Περὶ

Αέρων, Υδάτων, Τόπων, XXII)

8. «Ίδε υγιής γέγονες· μηκέτι αμάρτανε» (Ιωάννη, ε, 14)

9. «... τό των τοιούτων (φόνων) τίσιν εν Αΐδου γίνεσθαι, και páλιν αφικομένοις δεύρο αναγκαίον εΐναι την κατα φύσιν δίχην εκτεΐσαι, την του παθόντος άπερ αυτός έδρασεν, υπ' άλλου τοιαύτη μοΐρα τελευτήσαι τον τότε βίον» (870E)

10. «Απόστρεψόν σου την μάχαιραν εις τον τόπον αυτής· πάντες γάρ οι λαβόντες μάχαιραν εν μαχαΐρα αποθανούνται» (Ματθαίου, κς', 52)

11. «Παρεδήλωσα δε τάδε απιδών εις (τό) Ησιόδου σύν θεώ πεπονημένον, τόν επ' άλλω βουλευόντα άδικα εις αυτόν πρώτον τρέπειν» Κορινθιακά 9. 5)

12. 9η έκδοση, «Εστία», σελ. 343

13. Διηγήματα, «Εστία», σελ. 44

14. «Προσδόκα δε δρων κακώς κακόν τι πράξειν» Ευριπίδη (Ηρακλής μαινόμενος 727)

«Άξια δράσας άξια πάσχων» Αισχύλον (Αγαμέμνων, 1527)

15. «Άλλ' ουκ ο χρηστός τω κακώ λαχείν ίσος» (στ. 520)

16. «Γνώση δ' ανθρώπους αυθαΐρετα πήματ' έχοντας τλήμονας» (στ. 54)

17. «Τα γραμμένα άγραφα δε γίνονται», «Απ' το γραφτό σου δε μπορείς να ξεφύγεις» κ. ά.

18. «Άλλ' ά μοιριδιά τις δύνασις δεινά» (Αντιγόνη, 951)

19. «Ούκ άν δύναιο του πεπρωμένου πλέον» (Ρήσος, 634)

20. «...ω Μοΐραι, Διός αίτε παρά θρόνον αγχοτάτω θεών εξόμεναι» (Ανθολ. Στοβαΐου I, V, 10)

Ο μεγάλος συγγραφέας συναντά τον μεγάλο ανθρωπιστή

Η συνάντηση του Ν. Καζαντζάκη με τον Αλβέρτο Σβάϊτσερ

Της Ελένης Ν. Καζαντζάκη

Πριν από ένα μήνα είχε έρθει το αγαπημένο μήνυμα απ' το Λαμπαρενέ: «Αν μπορείς, έλα να με δεις στο Γκούνσμπαχ. Φτάνω στις 8 Αυγούστου».

Όλο μας λοιπόν το ταξίδι χρονομετρήθηκε ανάλογα: στις 10, το πολύ στις 11 Αυγούστου έπρεπε να είμαστε στο Γκούνσμπαχ. Για μένα, - η γλάστρα που ποτίζεται μαζί με το βασιλικό - είταν όχι μια απλή χαρά, παρά ένας σταθμός στη ζωή μου: Να δω από κοντά ένα σύγχρονο άγιο. Ν' ακούσω, αν έχω τύχη, ένα μεγάλο μουσικό...

Στο Κολμάρ πού να βρεις δωμάτιο.

- Όλα πιασμένα, από τον Ιούνιο ως τον Σεπτέμβριο, μας λένε κιόλας στο σταθμό.

- Όλα πιασμένα, μας επιβεβαιώνουν οι διάφοροι ξενοδόχοι.

Επιτέλους ένας χριστιανός μας λυπήθηκε:

- Πηγαίνετε στο ζαχαροπλαστείο Σετσέρ, ίσως σας βολέψουν!

Κατασταλάζουμε μέσα σ' ένα αγνό από βανίλια και φύλλο του μπακλαβά που σιγοψήνεται σ' ένα πλούσιο δωμάτιο, γεμάτο φωτογραφίες, οικογενειακά κειμήλια, περσικά χαλιά, το δωμάτιο της νοικοκυράς.

- Έμαθα πως έρχεστε για το Δόκτορα Σβάϊτσερ. Σας παραχωρώ το δωμάτιό μου (...)

Πιάνουμε το τηλέφωνο με κάποια ανησυχία.

Κι' έρχεται η πολυπόθητη απάντηση:

- Αύριο, μετά τις δύο, ότι ώρα θέλετε!

Το μικρό χωριό της Αλσατίας, το Γκούνσμπαχ, εκεί που γεννήθηκε ο Αλβέρτος Σβάϊτσερ, απέχει μόλις μισή ώρα από το Κολμάρ με το αυτοκίνητο. Παίρνουμε το λεωφορείο που ανεβαίνει στο Ζεραρντμέρ, στην πιο μεγάλη και στην πιο όμορφη λίμνη στα Βόσγια. Στις δυο ακριβώς βρισκόμαστε μέσα στην εκκλησία του Γκούνσμπαχ, στην εκκλησία όπου ο πατέρας του Αλβέρτου Σβάϊτσερ λειτουργούσε πάνω από σαράντα χρόνια. Εκεί, παίρνουμε και τις πρώτες πληροφορίες για το καμάρι του χωριού, για το

διάσημο γιατρό των ψυχών και των σωμάτων.

- Όταν τον βλέπω να μιλάει, να παίζει όργανο ή να περπατάει, μου φαίνεται πάντα ο ίδιος, μας λέει η εκκλησάρισα. Κι όμως αν τον καλοκοιτάξεις, αρχίζει να γερνάει... Ξέρετε πόσων χρονών είναι; Φέτος θα κλείσει τα 81.

- Και τον αγαπάτε;

- Αν τον αγαπάμε; (...)

Επιτέλους χτυπούν οι δυόμισι. Παίρνουμε κουράγιο, χτυπούμε την πόρτα του.

- Είμαι η αδερφή Ματίλδη, μας λέει μια λιγνή συμπαθέστατη νοσοκόμα. Έμεινα 17 χρόνια μαζί του στο Λαμπαρενέ. Τώρα αμέσως θάρθει. Καθήστε. Να, εδώ είναι το γραφείο του. Αυτές οι φωτογραφίες είναι το Λαμπαρενέ. Μήπως θέλετε να με ρωτήσετε τίποτα; Δεν προφταίνουμε. Νάτος μπροστά μας, χαμογελώντας, με το ρηχτό χοντρό μουστάκι του α λα Νίτσε, με τα βαθουλωτά μάτια που λάμπουν, δόξα τω Θεώ, ανέπαφα.

Φορεί ένα παλιό σακάκι σατακρούτα, πανταλόνι, γιλέκο και παπούτσια μαύρα, σκληρό κολλάρο και μια μαύρη γραβάτα φιογκάκι. Και σε λίγο, που θα βγούμε έξω, ένα πλατύγυρο ψάθινο καπέλο. Κ' εδώ αληθεύει η παμπάλαιη παροιμία: τα ρούχα δεν κάνουν τον παπά!

Όχι, ο σύγχρονος αυτός άγιος Φραγκίσκος που ζει και μέσα στους λεπρούς και τους γιατρικουλεύει, ο μεγάλος οργανίστας, λάμπει ολόκληρος από μίαν εσωτερική γαλήνη. Και συνάμα νοιώθεις τη σιδερένια του θέληση, να θυσιάσει τα πάντα, ησυχία, καλοπέραση, ταλέντο, για ένα σκοπό ανώτερο.

Μόλις τελειώσουν τα καλωσορίσματα, συγκινημένος, ο Καζαντζάκης:

- Χαίρομαι που βλέπω σήμερα για πρώτη φορά απάνω στη γη ετούτη πως το ιδανικό μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς να ξεπέσει. Ήρθα να σφιξω το χέρι σας. **Με τη ζωή σας δείχνετε πως μπορεί κανείς να ελπίζει στον άνθρωπο.**

- Ο κόσμος τούτος πάει να χαθεί. Ένα μονάχα μπορεί να τον σώσει - ο σεβασμός για τη ζωή - είτε ανθρώπου, είτε ζώου, είτε λουλουδιού... Μα λέγε τώρα, ποιο είναι το πρόγραμμά σου; Τί γράφεις;

- Αρχίζω ένα μυθιστόρημα.

- Α, α, ωραία, ωραία. Μα να μην απαντάς ποτέ όταν σε ρωτούν τί γράφεις. Μονάχα όταν θε έχεις τελειώσει. Έτσι κάνω κ' εγώ. Θα μείνεις να φάμε μαζί. Σύμφωνα;

Δε θυμάμαι αν πρόλαβε ο Καζαντζάκης να ευχαριστήσει. Η

πόρτα άνοιξε, μπήκε η παχουλή κ. Μάρτιν η γραμματικός του Δόκτορα, γλυκομίλητη και αυστηρή συνάμα - για να μην τον ενοχλούν και τον κουράζουν όπως μας εξηγεί η ίδια χαμογελώντας.

- Καινούριο καραβάνι από αμερικάνους... Τούς έμπασα στον κήπο... Παρά τρίχα να τους διώξω. Φοβάμαι μη σας κουράσουν.

- Μπα τους κακομοίρηδες! Έρχονται από τόσο μακριά...

Και σε μας: - Έγνοια σας, δε θ' αργήσω.

- Πάω να ετοιμάσω το τσάϊ, ελάτε στο διαμέρισμά μου, μας καλεί η κ. Μάρτιν. Περνούμε δυο όμορφα δωμάτια, στο καθένα κ' από ένα πιάνο, το ένα κοινό, το άλλο με πεντάλια οργάνου. Φτάνουμε σε μια στενόμακρη τραπεζαρία. Κάποιος εκφράζει το θαυμασμό του.

- Ο Δόκτορας, έκανε όλα τα σχέδια μόνος του. Το σπίτι αυτό είναι πραγματικά βολικό κ' ευχάριστο, λέει η κ. Μάρτιν.

Ωστόσο δεν είμαστε πια μόνοι. Τώρα μαζί μας βρίσκονται ένας μεσήλικος καθηγητής από το Παρίσι, παλιός μαθητής του Αλβέρτου Σβάϊτσερ, ένας νεαρός αμερικάνος, ο μουσικός εκδότης του, που μαζί βγάζουν τον Μπαχ, ένας άλλος νεαρός αλσατός, καθηγητής σ' ένα Πανεπιστήμιο της Αμερικής, και μια πολύ συμπαθητική κοπέλα, Αμερικάνα, πούχει πάει τέσσερις φορές κιόλας στο Λαμπαρενέ και ετοιμάζει ένα βιβλίο όλο φωτογραφίες για το Δόκτορα και το έργο του. Κι ακόμα ο εγγονός του ο Φίλιππος, ένα αγόρι 11 χρονών.

- Όταν ακούω το Δόκτορα να μιλάει για το σεβασμό για τη ζωή, λέει η κ. Μάρτιν, θυμάμαι πάντα ένα ανέκδοτο:

Κάποτε, πάνε πολλά χρόνια τώρα, ο Δόκτωρ Σβάϊτσερ κουβέντιαζε μ' έναν Επίσκοπο. Κ' εκεί που κουβέντιαζε βλέπει τον Επίσκοπο να θέλει να πιάσει ένα μερμήγκι που σεργιάνιζε απάνω στο σακάκι του. Χωρίς να χάσει καιρό, του αρπάζει το μπράτσο:

- Με την άδειά σας, Σεβασμιώτατε... Σας έμαθαν πολλά πράγματα για να γίνετε δεσπότης, όμως σίγουρα δε σας έμαθαν πώς να πιάνετε ένα μερμήγκι χωρίς να του σπάσετε τα ποδαράκια του! Άλλωστε, αυτό το μερμήγκι μου ανήκει. Σεργιανίζει στο σακάκι μου!

- Και δε φτάνει μονάχα η συμπόνια κ' η αγάπη για τον άνθρωπο, το ζώο ή το φυτό, συμπληρώνει ο καθηγητής από το Παρίσι. Ο δάσκαλος λέει πως ο σεβασμός για τη ζωή ξυπνάει μέσα μας το συναίσθημα της ενότητας. Το ό,τι δηλαδή είμαστε όλοι ένα. Ενωμένοι στη χαρά και τον πόνο.

- Πώς άραγε, τολμώ να ρωτήσω, έφτασε ο Δρ. Σβάϊτσερ σ' αυτή την πεποίθηση;

- Πάνε πολλά χρόνια τώρα, το Σ/βρη του 1915, αρρώστησε η γυναίκα ενός μισιονάριου κ' έστειλε να τον φέρει να τη σώσει. Ο Δόκτορας πήρε αμέσως το βαποράκι. Και την τρίτη μέρα, την ώρα που έδυε ο ήλιος, κ' η φύση έμοιαζε σα μαγεμένη - όπως το διηγάται ο ίδιος - και το βαποράκι άνοιγε το δρόμο του μέσα σ' ένα κοπάδι νεροβούβαλα, μια φράση, σαν αστραπή, έσκισε το μυαλό του:

«Η σιδερένια πόρτα υποχώρησε, ο δρόμος μέσα στο σύδεντρο έγινε ορατός».

Από τη στιγμή εκείνη ο Δρ. Σβάϊτσερ βρήκε το δρόμο της δικιάς του σωτηρίας. Καταλάβαμε αυτό που έγινε από τότε η βάση της φιλοσοφίας του: Να σέβεται τη ζωή.

Έχομε πια γευτεί τις γλυκύτατες μισραμπέλες του κήπου του, και πιει ένα - δυο φλυτζάνια τσαϊ κι ακόμα να φανεί ο οικοδεσπότης μας. Η κ. Μάρτιν ανήσυχη σηκώνεται. Μα ώπου να προφτάσει να πάει να τον ξεμπλέξει από τα αυτόγραφα και τις φωτογραφίες, να τος, έρχεται μόνος του, με το ίδιο πάντοτε χαρούμενο χαμόγελο.

- Πάμε να σας παίξω Μπαχ!

Στο δρόμο κανένας δεν του μιλάει.- Πρίν παίξω πρέπει να συγκεντρωθώ, εξηγεί στον Καζαντζάκη.

Ανεβαίνουμε αμίλητοι τα λιγοστά σκαλοπάτια, μπαίνουμε στην εκκλησία. Εκεί βρίσκονται κιόλας μαζεμένοι διάφοροι «πιστοί». Φαίνεται θα ξέρουν τις συνήθειές του.

Καθίζει στο στενόμακρο πάγκο, στρέφεται, μας ψάχνει μέσα στους φίλους. Μας γνώφει. Βάζει τον Καζαντζάκη δεξιά, εμένα αριστερά του. Κι αρχίζει με τη Σακόν.

Παίζει χωρίς νότες, ήρεμος, γεμάτος κατάνυξη. Δυο χελιδόνια έχουν μπει από ένα σπασμένο τζαμοστάσι και προσπαθούν τώρα να βρουν τρόπο να φύγουν. Εκείνος ίσως να μην τα είδε, μιλάει τώρα με το Θεό του. Μπαχ, Φρανκ, Βιντόρ, που είταν κι ο δάσκαλός του.

Δεν ξέρω πόσην ώρα κράτησε η θεία τούτη μυσταγωγία. Αμίλητος πάλι σηκώνεται. Βγαίνουμε από την εκκλησία, φτάνουμε όλοι μπροστά στο σπίτι.

Εκεί - είχε δώσει οδηγίες - όσοι δεν είναι καλεσμένοι φεύγουν. Οι άλλοι μπαίνουμε σε δυο αυτοκίνητα. Η γλυκειά Ματίλδη και η παχουλή κ. Μάρτιν κρατούν από δυο πανεράκια η καθεμιά, ο Φίλιππος μια μπουκάλα κρασί κ' ένα τερμό δροσερό νερό. Κινούμε.

- Που πάμε τώρα; ρωτώ με μεγάλη περιέργεια την αδερφή Ματίλδη.

- Σ' εκείνον εκεί το λόφο! και μου δείχνει απέναντί μας έναν καταπράσινο λόφο. Όταν είναι καλός καιρός ο Δρ. Σβάϊτσερ

πηγαίνει πάντα εκεί, στο ίδιο ακριβώς μέρος όπου συνήθιζε να πηγαίνει η μητέρα του. Και ξέρετε; Θα φάμε ακριβώς τα ίδια πράγματα που έπαιρνε κ' εκείνη, το ίδιο τυρί, την ίδια σοκολάτα...

Πόση τρυφεράδα κρύβει αυτό το «μνημόσυνο» του γιου για τη μάνα του. Ο ίδιος δεν αναφέρει λέξη. Ξαπλωμένος στο χλωροπράσινο χορτάρι προσπαθεί να καταλάβει γιατί ο έλληνας καλεσμένος του αγαπάει τόσο την Ιλιάδα.

- Εμένα μ' αρέσει καλύτερα η Οδύσσεια, λέει. Δεν έχει πολέμους, δε δείχνει αυτή την περιφρόνηση για τη ζωή του ανθρώπου όπως σε κάθε στίχο στην Ιλιάδα. Είναι το παραμύθι του ανθρώπου που διψάει για μάθηση, να δει πολλούς τρόπους και πολλούς ανθρώπους και να γυρίσει πλημμυρισμένος πια από την ανθρωπότητα που είδε, στη πατρίδα του.

Ένα μερμηγκάκι - σα νάθελε να δει τι θα γίνει - περιφέρεται απάνω στο μπλουζάκι της κ. Μάρτιν. Εκείνη σηκώνει το χέρι. Ο τρομερός γιατρός τη βλέπει, τη σταματάει:

- Καημένη κυρία Μάρτιν, ακόμα δεν το πήρες απόφαση; Άσε το καημένο το μερμηγκάκι...

Γελούνε όλοι γιατί τον ξέρουν καλά τον περίφημο γιατρό τους, που ποτέ στη ζωή του δεν θυμάται να έχει κόψει ένα λουλούδι (...)

Ο ήλιος πάει να δύσει. Γυρίζουμε πάλι στο Γκούνσμποαχ, όπου μας περιμένει η ζεστή σούπα του «γιατρού». Γιατί ο Αλβέρτος Σβάϊτσερ δεν ξεχνάει πως είναι και γιατρός. Ντοματόσουπα με ρύζι. Ο ίδιος συμπληρώνει το λιτό αυτό γεύμα με φραγκοστάφυλο από τον κήπο του, χωρίς ζάχαρη. Για μας υπάρχουν και μισραμπέλες και κομπόστα.

- Χωρίς ζάχαρη και χωρίς αλάτι, μας εξηγεί η κ. Μάρτιν. Προσέχει πάρα πολύ τη διαίτα του, γι' αυτό μπορεί να δουλεύει έτσι σε τέτοια κλίματα.

Τώρα πια πρέπει να φύγουμε. Ντρεπόμαστε για την τόση κατάχρηση που κάναμε του πολύτιμου καιρού του.

Στρέφεται στην Αμερικάνα που έχει δικό της αυτοκίνητο, και με δικτατορικό απότομο τρόπο:

- Θα τους πας ως την πόρτα του ξενοδοχείου τους, στο Κολμάρ.

Ο Καζαντζάκης γέλασε:

- Είστε ένας αληθινός δικτάτορας! του λέει.

Έτσι πρέπει. Ένας δικτάτορας. Έτσι πρέπει. Ένας δικτάτορας που τον φωτίζει το ηλεκτρικό.

- Ο ήλιος, διορθώνει ο Καζαντζάκης, κι όλοι γελούν γιατί όλοι είναι σύμφωνοι.

Ξέρετε πώς χωρίζεται κανείς από έναν άνθρωπο που σέβεται κι αγαπάει. Πικρές πάντα αυτές οι τελευταίες στιγμές. Καλύτερα να μη τις ξαναθυμηθούμε.

- Αγαπητή Κυρία, προτείνω στην Αμερικάνα, αφήσετέ μας στα προάστεια του Κολμάρ. Είναι τόσο όμορφη απόψε η νύχτα. Θα κάνουμε ένα γύρο.

- Αδύνατον! Πρέπει να δώσω λόγο στο Δόκτορα Σβάϊτσερ . Δεν τον ακούσατε; Πρέπει να του πω πως σας έφερα ως την πόρτα σας, σώους και αβλαβείς. Αλλοιώςτικά, ξέρω θα τον στενοχωρέσω.

-Μα μπορούμε να πάμε μόνοι μας.

-Όχι, εγώ θα σας πάω. Και θα σταθώ να δω να μπείτε μέσα. Ύστερα, όταν, φύγω κάνετε εσείς ό,τι θέλετε...

Έτσι και με μιαν επίσκεψη στο άλλο περίφημο παιδί της Αλσατίας, στον Ματίας, στον Ματίας Γκρούνεβαλντ, που πήγαμε να δούμε την άλλη μέρα, έκλεισε ένα από τα πιο όμορφα και τα πιο καρποφόρα επεισόδια της ζωής μας: **η συνάντηση με τον άγιο Φραγκίσκο της εποχής μας, με τον Αλβέρτο Σβάϊτσερ.**

Αντίπολη, Σεπτέμβρης 1955

Απ' όλα όσα έβγαλε και διέδωσε η Αθήνα στους ανθρώπους, τίποτα δεν είναι πιο υπέροχο και θείο από τα Μυστήρια, που μας ανυψώνουν από μια ζωή άξεστη και άγρια στην πραγματική ανθρωπότητα. Μας μούν στις πραγματικές αρχές της ζωής, γιατί μας διδάσκουν όχι μόνο να ζούμε ευχάριστα, αλλά ακόμα να πεθαίνουμε με τις καλύτερες ελπίδες.

Κιέριων (Sergei S. Ounarooff, «Ελευσίνια Μυστήρια, σ. 54)

Τα μεγάλα εγκλήματα

ΚΑΙ Η ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

*Ένα παλαιό άρθρο στον "Ιλισό" (Νοεμ. Δεκέμ. 1965)
του Οδυσσέα Κοσμόπουλου.*

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ εγκλήματα, ο ερεθισμός της κοινής γνώμης και το ηθικό πρόβλημα που θέτουν, ήταν το θέμα μιας επιφυλλίδος του γνωστού δραματικού συγγραφέως και στοχαστού Άγγελου Τερζάκη («Βήμα» 19 - 5 - 65)

«Η καθημερινή πείρα - γράφει - μας δείχνει σκληρούς ανθρώπους που θριαμβεύουν κι' ευτυχούν, αδικητές που μένουν ατιμώρητοι, κακούς που ταπεινώνουν τους καλούς, πλεονέχτες που γδύνουν τους φτωχούς ανεμπόδιστα».

Και συνεχίζει:

«Βέβαια έχουμε και τους φτηνούς ηθικολόγους. Αυτοί λένε πώς, μακροπρόθεσμα, «το άδικο ονκ ευλογείται», πως ένας μυστικός νόμος λειτουργεί, που βάζει τελικά στη θέση τους τα πράγματα, ότι η «κακή συνείδηση» τιμωρεί τον ένοχο με τύψεις, κλπ. κλπ.

Ως τη στιγμή όπου θα βρεθεί η αδιάψευστη δωδεκάδελτος αυτής της νομοθεσίας και θα διαπιστωθεί άρθρο το άρθρο η αδυσώπητη εφαρμογή της, θα έχουμε σοβαρούς λόγους ν' αμφιβάλλουμε αν όχι για το κύρος της τουλάχιστον για την ενημερότητα των ηθικολόγων. Θα τους αναγνωρίζουμε μια πρακτική χρησιμότητα, δε θα ξεχνάμε όμως πως στηρίζεται στο θυσιασμό των αφελών».

«Περιορίζομαι για την ώρα να παρατηρήσω πως είτε αυτό αρέσει στους θετικιστές μας είτε όχι, η έννοια της δικαιοσύνης είναι μια καθαυτό μεταφυσική έννοια».

Και καταλήγει με την διαπίστωση, ότι συμβαίνει στον κόσμο μια «αλλαγή θέσεων», με τον λεγόμενον επαναστάτη, τον υλιστή, να γίνεται ιδεαλιστής φορέας κάποιας δικαιοσύνης, τον δε ιδεαλιστή, να γίνεται υλιστής, με την αδρανή παραδοχή της άδικης τάξεως, με την «απόδραση σ' έναν άλλο κόσμο».

Η «φτηνή ηθικολογία», για την οποία ομιλεί ο κ. Τερζάκης, είναι συλλήβδην ολόκληρη η περί ηθικής διδασκαλία των φιλοσόφων και των θρησκειών. Διότι δεν περιέχει τίποτε περισσότερο από παραινέσεις προς το αγαθόν και διαβεβαιώσεις περί του κακού τέλους (αλλά χωρίς προσδιορισμό χρόνου) των πονηρών και αδι-

κων. «Βίος δικαίου γίνεται τέλος καλόν» και τον άδικον και πονηρόν άνδρα φημί άθλον είναι», έλεγεν ο Πλάτων. Και «άγει το θείον τους κακούς προς δίκην», κατά την Εκκλησίαν. Θα μπορούσε τάχα ν' αναπληρώση την (οποιαδήποτε) ανασχετική προς το Κακό επίδραση της ηθικολογίας, μια δύναμη κοσμική, ποινική;

Όταν δεν λειτουργεί η τελεία περί δικαιοσύνης αντίληψη, την οποίαν εξέφρασεν ο Φιλήμων (ανήρ δίκαιος έστιν ουχ ο μη αδικών, αλλ' όστις αδικείν δυνάμενος μη βοΐλεται), τι άλλο μένει από τον Φόβο, για την λαβή του Νόμου και το μακρύ χέρι της Μοίρας;

Η καθημερινή πείρα, πράγματι, όπως ο κ. Τερζάκης παρατηρεί, δείχνει την επικράτηση και την ατιμωρησία του κακού, σε αρκετά μεγάλη κλίμακα. Τι είδους αντίδραση θα μπορούσε ν' αλλάξει την κατάσταση, όταν η ηθικολογία (φιλοσοφική η θρησκευτική) είναι «απόδραση» από το παρόν και η επαναστατικότητα δεν είναι παρά μεταφυσική αυτάρχη; Τότε λοιπόν ο κόσμος θα προχωρεί, όπως προχωρεί, «κουτσά - στραβά», μοιραία. Όλα είναι κούφια...

Αλλά η εξήγηση της πραγματικότητας αυτής είναι θέμα πνευματοδοξίας και μόνον. Φυσικά, υπάρχουν πολλών ειδών «αποδράσεις», όπως θα έλεγε ο κ. Τερζάκης. Εξ όλων αυτών των μορφών του αρχαιοελληνικού «αντιπεπονθότος», εκείνη που παρουσιάζει η θεοσοφία φαίνεται η πλέον λογικοφανής, αλλά και η πλέον σύμφωνη προς το Χριστιανικόν «ό εάν σπείρη άνθρωπος εκείνο και θερίση».

Η θεοσοφική αντίληψη περί δικαιοσύνης και γενικώτερα περί θείου σχεδίου στηρίζεται σε δύο «δόγματα»: τον Νόμο του Κάρμα και την Μετενσάρκωση. Κάρμα ονομάζεται ο οικουμενικός νόμος της ανταποκρίσεως δράσεως και αντιδράσεως, αιτίας και αποτελέσματος, η δε θεωρία της Μετενσάρκωσης παρέχει το γήινο έδαφος για την εφαρμογή του νόμου του Κάρμα. **Η παγκόσμια δικαιοσύνη αποδίδεται όχι σε κάποιον «άλλο κόσμο» και σε κάποια «δευτέρα παρουσία» αλλά σε διαδοχικές παρουσίες σ' αυτόν τον κόσμο, εδώ.**

«Όταν καθένas μας - γράφει ο Ζιναραγιαντάσα στην «Απόκριφο Εξέλιξη της ανθρωπότητας» - εισέρχεται σ' αυτή τη ζωή, φθάνει από ένα μακρινό παρελθόν, επεκτεινόμενο σε πολλούς βίους. Όταν αναλαμβάνωμε άπαξ έτι την επί της γης προσπάθειά μας, συναποκομίζομε μαζί μας το Κάρμα μας του καλού και του κακού. Εξετάζοντας τη ζωή γύρω μας, δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι περιλαμβάνει, κατά το πλείστον, περισσότερο «κακό» κάρμα, παρά καλό, ήτοι κατά μέσον όρο περιλαμβάνει μεγαλύτερο ποσόν

εργώδους μόχθου και πόνων, παρά ευχάριστης εργασίας και χαράς. Κατά το παρόν στάδιον της ανθρωπίνης εξελίξεως, στο απόθεμα των συγκεντρωμένων δυνάμεων μέσα στον καθένα μας υπάρχουν περισσότερες αιτίες πόνου, παρά χαράς. Ο λογαριασμός είναι βεβαρημένος προς το μέρος του κακού, παρά του καλού, διότι κατά τους προηγούμενους βίους μας δεν θελήσαμε να καθοδηγούμε από τη σοφία, αλλά προτιμήσαμε ζωή εγωϊστική. **Η συγκεντρωμένη καρμική δύναμη θα εκκενωθεί στο παρόν, οπωσδήποτε. Ενόσω όμως ο άνθρωπος θερίζει τη σπορά του παρελθόντος, ταυτόχρονα σπείρει το μέλλον. Και είναι δυνατόν να παραχθεί ένα τελικό αποτέλεσμα περισσεύματος καλού για το μέλλον μας.** Οι Κύριοι του Κάρμα, που ενεργούν ως διαιτηταί του Λόγου, ούτε αμείβουν, ούτε τιμωρούν, αλλά απλώς διευθετούν την ενέργειαν των δυνάμεων, που ο άνθρωπος έθεσε επί το έργον, ώστε το Κάρμα να βοηθήσει τελικά τον άνθρωπο να κάμει ένα βήμα μπροστά στην εξέλιξή του» (...)

Όπως λέγει ο Άρνολντ στο «Φως της Ασίας»

Όποιος άλλοτε εμόχθησε σαν δούλος, ηγεμών θα επανέλθει για την ευγενική του αξία και για όσα φάνηκε άξιος.

Και όποιος ήτο βασιλεύς, μπορεί με ράκη να περιπλανάται για πράξεις που εξετέλεσε ή είχε παραλείψει.

«Η σύγχρονη επιστήμη - γράφει επίσης ο Ζιναραγιαντάσα στο ίδιο βιβλίο του - μας έχει καταστήσει οικειούς με την αντίληψη του Κάρμα, η οποία είναι η έκφραση μιας ενεργείας σε όλον τον κόσμο. Το ηλεκτρόνιον είναι αποθήκη ενεργείας, το αυτό συμβαίνει σε μεγαλύτερη κλίμακα και για καθέναν αστέρα. Η ενέργεια τροποποιείται αδιάκοπα, η κίνηση μετατρέπεται σε θερμότητα ή ηλεκτρισμό, ο ηλεκτρισμός σε μαγνητισμό και ούτω καθ' εξής, από μετατροπή σε μετατροπή. Αυτός ούτος ο άνθρωπος είναι δοχεύς ενεργείας. Απορροφά ενέργεια, παίρνοντας την τροφή του και την μετατρέπει σε σωματικές κινήσεις. Ενέργεια υπάρχει και προκειμένου περί ηθικών δυνάμεων.

Σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, ο άνθρωπος ενεργεί ως μετετροπεύς. Η παγκόσμια ενέργεια εισδύει μέσα του και αυτός την μετετρέπει σε καλές υπηρεσίες ή βλαβερές σκέψεις. Ο Νόμος του Κάρμα είναι η έκφραση της σχέσεως της αιτίας προς το αποτέλεσμα, που δημιουργείται όταν η ενέργεια μετατρέπεται από τον άνθρωπο. Τίθενται εις ενέργειαν από τον άνθρωπο όχι μόνον δυνάμεις στον φυσικό κόσμο της κινήσεως, αλλά επίσης στον αστρικό κόσμο των αισθημάτων και στον νοητικό κόσμο της σκέψεως. Ορθόν είναι να χρησιμοποιεί ο άνθρωπος την Δύναμη και στις τρεις

μορφές προς προαγωγήν του Σχεδίου της Εξελίξεως».

Κατά την θεοσοφικήν αντίληψιν, ο άνθρωπος είναι ο ίδιος οικοδόμος του μέλλοντός του. Ο ίδιος είναι ικανός, δια μέσου ενός μετενσαρκωτικού σχεδίου, να ξαναπλάση τη ζωή σε νέο σχέδιο, με σειρά από μυστικές κατεργασίες (...)

«Ασφαλώς - λέγει ο Ζιναραγιαντάσα - όταν ο καθένας μας οραματισθεί εκείνο που όντως επιθυμεί η καρδιά του και όταν θελήσει να καταστρέψει την παρούσα τάξη των πραγμάτων, για μια άλλη καλύτερη και μάλλον θεία για όλους τους ανθρώπους, τότε ο άνθρωπος θα γνωρίζει να διαπλάθει το Κάρμα του κατά τέτοιον τρόπο, ώστε κάθε ενέργειά του να είναι η ενέργεια του Λόγου και σύμφωνη προς την επιθυμία της Καρδιάς Του» (...)

Το Κάρμα δεν είναι μόνον ο Νόμος του παρόντος αποτελέσματος από μια περασμένη αιτία, μα και ο Νόμος της παρούσης αιτίας για ένα προσεχές αποτέλεσμα. Κινείται προς δύο κατευθύνσεις: Από το παρελθόν στο παρόν και από το παρόν προς το μέλλον. Στην «Αυστραλινή Θεοσοφία» αναφέρεται ένα παράδειγμα: Μια νέα γυναίκα πνίγεται σ' ένα ποτάμι. Ο περαστικός μπορεί να πέση στο νερό και να την σώση, αλλά δεν το επιχειρεί, γιατί σκέπτεται ότι αυτό είναι το Κάρμα της γυναίκας. Έτσι, χάνει την ευκαιρία για ένα δικό του Κάρμα, για την διάθεση μιας αγαθής ενεργείας. Στέκεται στον πνιγμό της γυναίκας σαν αποτέλεσμα μιας αιτίας και αγνοεί την διάσωσή της σαν αιτία ενός άλλου αγαθού αποτελέσματος. Αυτή η στάση γελοιοποιεί την φιλοσοφία του Κάρμα. Υπάρχουν ασφαλώς άνθρωποι, οι οποίοι κρατούν τέτοια στάση απομονώσεως. Αλλά, δεν σημαίνει ότι δεν έχει η φιλοσοφία την αξία της, φθάνει να ερμηνευθεί σωστά.

Η κατανόηση του Νόμου του Κάρμα συνεπάγεται αποδοχή του παρόντος, σαν δικαίας ανταποδόσεως για ένα παρελθόν, αλλά και δραστηριότητα για την δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος για όλους τους ανθρώπους. Η ενέργεια υπέρ της αγάπης, της συνεργασίας, της αδελφότητας, της ειρήνης, της ασφαλείας, είναι η κινητήρια δύναμη παραγωγής ενός καλύτερου μέλλοντος, ενώ παράλληλα είναι και η πλαισίωση της τωρινής ζωής με γαλήνη, αισιοδοξία, αρμονία.

ΧΙΟΝΙΑ ΛΕΥΚΑ

Χιόνια λευκά, που τα βουνά
 Στολίζετε απλωμένα
 Και δένετε ουρανό και γη,
 Ω χιόνια ζηλεμένα,
 Πώς εποθούσα κ' η καρδιά
 Που τόσο με μαραίνει,
 Όμοια με σας ολόλευκη
 Κι αγνή πάντα να μένει.

Δ. Μεταλληνός (Περιοδικό «Ο Νουμάς», 26/2/1910)

ΑΣΠΡΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Άσπρα περιστέρια κοπέλλα ετάγισε·
 σιτάρι τους πετούσε, κεχρί τους έριχνε.
 Μα εκείνα το σιτάρι δεν ελόγιαζαν
 και πάνω της πετούσαν και τη χαϊδευαν

Ιωσήφ Ραντόπουλος (1893 - 1923, Μιχ. Περάνθη, ποιητική ανθολογία, II,
 σελ. 59)

Όταν οι νόμοι είναι άδικοι, δεν υπάρχει παρά ένας μόνο ηρωικός τρόπος διαμαρτυρίας: να τους παραβείτε.

Τέτοιοι είναι οι νόμοι που κάνουν το παιδί ιδιοκτησία του πατέρα, τη γυναίκα ιδιοκτησία του συζύγου, το Θεό ιδιοκτησία του παπά.

Βίκτωρ Ουγκώ (Από το ημερολόγιό του. «Νέα Εστία», τόμος ΜΖ' - 1973, σελ. 1368)

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Παναγιώτη Βλαχόπουλου:

- Ο αριθμός επτά στον Χριστιανισμό.
- Το έργο του Πυθαγόρα.

Δημήτρη Χαλατσά:

- Μνήμη.
- Πτέρυγα Β = 87. Ποιητική σύνθεση.

Γιάννη Καλομενίδη:

Ποίηση Ελευσίνα.

Μάρω Καβαφάκη:

Η βεβαιότητα στο Σύμπαν. Ποίηση.

Δημήτρη Βαλασκαντζή:

Εγώ, τα «Νέα Σύνορα»

Σαράντου Πανλέα:

- Συμπαντική Διδακτική.
- Συμπαντική Ιθαγένεια.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΑΣ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΑΝΤΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΠΡΟΥΜΗ

Έφυγε από κοντά μας η αγαπητή μας αδελφή Άντα Ιωάννου Μπρούμη, παλαιό μέλος της Θεοσοφικής Εταιρείας, φίλη και συνεργάτη του «ΙΔΙΣΟΥ».

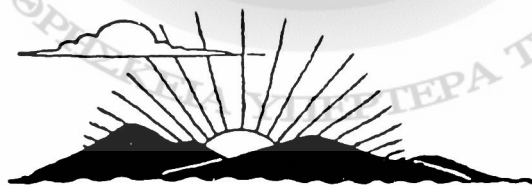
Αφοσιωμένη μαθήτρια του Αντώνιου Αδριανόπουλου, γαλουχήθηκε με τις ιδέες του αρχαίου ελληνικού πνεύματος, με τις οποίες πορεύτηκε σ' ολόκληρη τη ζωή της.

Καλή της ώρα.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΥΝΑΝΗΣ

Έφυγε από κοντά μας ο αγαπητός μας αδελφός Αντώνης Κουνάνης, μέλος της Θεοσοφικής Εταιρείας. Είχε πνευματικά ενδιαφέροντα και ήταν μελετητής της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Εργάστηκε με ζήλο σε φιλοσοφικά εργαστήρια και προσέφερε πνευματικό έργο.

Καλή του πορεία.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του της Θεοσ. Εταιρείας Βουκουρεστίου 25, α' όροφος Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά κάθε μέρα από 10.30 - 1, εκτός Σαββάτου και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως αποστέλλετε με ταχυδρομική επιταγή προς: Περιοδικόν "ΙΛΙΣΟΣ", ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25, 106 71, Αθήνα.

Επίσης αποστέλλετε με τραπεζική επιταγή μόνον εις:

Θεοσοφική Εταιρεία, Βουκουρεστίου 25, 106 71, Αθήνα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος

Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη

Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομάκας

Κέρκυρα: Κάρολος Αγιούς

Λαμία: Γ. Μουτάφης

Λάρισα: Ισ. Φελλούς

Ναύπλιο: Χαρ. Μπάρακλης

Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης

Ρόδος: Αντ. Βεργωτής

Σύρος: Π. Ζαραφονίτης

Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος

Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης

Κύπρος:

Αθαν. Παπαδόπουλος

Λ. Γρ. Αυξεντίου 29

Μέγαρο Δίπα 456

Τ. Τ. 6021, Λάρινα

Τηλ. 04654511 (Οικίας)

Στοιχειοθεσία Εκτύπωση & βιβλιοδεσία:

ΤυποΚίνηση Α. Αλεξοπούλου
Σόλωνος 36, Κολωνάκι Αθήνα 106 73
Τηλ. & Fax: 36 36 969 & 57 26 760

ΜΥΣΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ

ΣΤΕΡΓΟΥ ΧΡΟΥΣΗ

Μέσα από αυτό το βιβλίο γίνεται μία προσπάθεια να εκφραστεί ο τρόπος σκέψης μιας αδελφότητας που έφτασε μέχρι τις ημέρες μας και είναι γνωστή στους μαθητές που αναζητούν τις ιερές εκείνες στιγμές, κατά τις οποίες, η νόηση δείχνει στο ενσάρκωμένο εγώ ότι πίσω από την αντίληψή του για τον κόσμο που παρατηρεί, υπάρχει ο Ανώτερος Εαυτός, που υφίσταται πέρα από κάθε μικρότητα και μετριότητα.

Κατά την άποψη των Διδασκάλων της τάξης Μελχισεδέκ, καμία αδελφότητα και κανένας τρόπος σκέψης δεν μπορεί να διδάξει ουσιαστικά έναν υποψήφιο Μύστη, αν συν των άλλων δεν ληφθεί σοβαρά υπ' όψιν σοβαρά ότι ο δρόμος που οδηγεί στον "τόπο" των Μεγάλων Διδασκάλων περνά μέσα από την έρευνα των εσωτερικών νόμων και πεδίων, καθώς και την προσφορά.

Σύμφωνα με το Τάγμα των Μελχισεδέκ, τέσσερεις είναι οι φάσεις που θα πρέπει να διέπουν την ζωή μας:

A) Η περίοδος μιας ολόκληρης ζωής, συνδυασμένης με επιτυχή μαθητεία.

B) Το συνειδητό πέρασμα από την ζωή στον θάνατο.

Γ) Τα τεκταινόμενα κατά την περίοδο του θανάτου.

Δ) Η διαδικασία της επαναγέννησης με ενσωματωμένη την τάση για προσφορά.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ. 51 134,145 10 Κηφισιά

Τηλέφωνο: (01) 86.63.591 Fax: (01) 62.50.513

<http://users.otenet.gr/~tetrahty> e-mail: tetrahty@otenet.gr

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ Η ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ
(χωρίς έξοδα αποστολής για παραγγελίες συνολικής αξίας άνω των 9.000 δραχ.)

☐ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ (Παπύς).....	2.200
☐ Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ (Άννυ Μπέζαντ).....	1.700
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Α' (Ροζέρ ντε Πέν).....	2.400
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Β' (Ροζέρ ντε Πέν).....	2.700
☐ Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ (Στέργου Χρούση).....	2.500
☐ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΔΡΥΙΔΩΝ (Υβ Μπερτού).....	1.600
☐ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ (Λεντιπίτερ).....	2.900
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΜΑΘΗΤΟΥ (Όσβαλντ Βίρτ).....	3.600
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΕΤΑΙΡΟΥ (Όσβαλντ Βίρτ).....	3.500
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ (Όσβαλντ Βίρτ).....	4.700
☐ ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Π. Γράβιγγερ).....	Μόλις εκδόθηκε 4.000
☐ ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Α' (Η Βασιλική τέχνη) (Ελ.Λεβί).....	1.600
☐ ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Β' (Τα Μυστήρια των Ιεροφαντών) (Ελ.Λεβί).....	2.500
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΣΟΦΩΝ (Ελιφάς Λεβί).....	1.800
☐ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΥΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (Παπύς).....	4.600
☐ ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ (Παπύς).....	1.100
☐ Ο ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ (Φρ. Χάρτιαν).....	3.200
☐ ΜΥΣΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ (Στέργου Χρούση)	3.500
☐ ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΟΥΣ (Φράντς Χάρτιαν).....	2.000
☐ ΑΥΤΟΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (Χ.Σ.Λιούις).....	2.500
☐ Η ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ (Χ.Σ.Λιούις).....	3.200
☐ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Μάνυ Τσίλαρ).....	1.700
☐ ΕCCE ΗΜΟ (Λουί Κλώντ ντε Σαιν Μαρτέν).....	1.000
☐ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ (Ε. Π. Μπλαβάτσκι).....	1.300
☐ Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΜΑΓΟΥ (Χένρυ Βαν Ντάικ).....	900
☐ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ (Α.Σίννετ).....	3.000
☐ ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ	15.000
☐ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΕΡΜΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΧΗΜΕΙΑΣ (Αφίσα 50 x 57 cm με συσκευασία).....	2.650

Κόψτε (ή καλύτερα φωτοτυπίστε αυτή τη σελίδα) και ταχυδρομείστε την συμπληρωμένη με τα στοιχεία σας και τα βιβλία που επιθυμείτε. Μπορείτε επίσης να την στείλετε με fax ή απλά να μας τηλεφωνήσετε. (1236)

Ονοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αρ.....Πόλη.....Τ.Κ.....

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση : Τ.Θ. 51134, 145 10 Κηφισιά
Τηλ.: 01-86 63 591, Fax: 01-62 50 513